

Naš tedenik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XV./STEVILKA 40

CELOVEC, DNE 3. OKTOBRA 1963

CENA 2.— SILINGA

Pred novim obdobjem nemške politike

Vsa politična javnost v Nemčiji čaka sko-raj nepotrepljivo na oktobrske politične dogodke. V oktobru bo namreč Nemčija doživela prvo povojno vladno spremembo, ki res kaj pomeni. Dr. Adenauer bō izročil vladno krmilo svojemu nasledniku dr. L. Erhardu.

Nemška politika se je že pripravila z vso temeljitostjo na ta dogodek. Vse je natančno preračunano, tudi dnevi, kdaj pridejo na vrsto glavni politični dogodki. 9. oktobra se začne redno zasedanje nemškega parlamenta in takrat bo dr. Adenauer uradno odstopil. Dasiravno ve ves svet, da bo dr. Erhard njegov naslednik, ga bo parlament izvolil šele 16. oktobra. Dr. Erhard bo potem sestavil svoj kabinet, ki je pa v glavnem še danes sestavljen, in ga predstavil parlamentu, nakar bo nova vlada zaprisežena 22. oktobra. S tem bo uradno končana Adenauerjeva doba in začel se bo Erhardov režim.

Kakšen bo in kaj bo delal, o tem sedaj premissljuje in debatira nemška politična javnost. Prognoz, napovedi in prerokovanj je dosti, toda kdo ve, kaj se bo od njih uresničilo. Kar je zaenkrat jasno, je verjetnost, da bo Erhard imel takoj v začetku precejšnje težave. Kabinet sam mu ne bo delal sitnosti, saj bo Erhard nabral politike, ki se strinjajo z glavnimi točkami v njegovem delovnem programu. Sitnosti mu grozijo od zunaj, ne morda dežele, ampak kabineta. Erhard bo namreč imel dosti tekmecev, ako ne ravno nasprotnikov, ki mu bodo stalno gledali na prste in kritično presojali vsak njegov politični korak.

Prvi med njimi bo, kakor se to čudno sliši, stari Adenauer. Mož se še ne misli posvetiti skrbi za svoje cvetice. Dal si je urediti v Zvezni palači pravo pisarno, od koder bo pazljivo zasledoval politiko in pri tem ne molčal. Naj bo še tako neprijubljn med politikami, med ljudmi njegova beseda velja še zmeraj veliko in Erhard ne bo mogel preko nje.

Voditelj bavarskega krila vladne krščansko-demokratske stranke Strauß nič ne ta-ji, da bo za novo vlado imel tudi ostre besede. Strauß ne skriva, da bi tudi rad postal nemški kancler, in politiki pravijo, da je za ta posel sposobnejši od Erharda. Očitajo mu pa preveliko politično sebičnost in ne ravno veliko tankovestnost pri zasledovanju političnih ciljev. Erhard bo moral požreti marsikatero Straußovo politično opazko, saj brez Straußovih pristašev nima večine v parlamentu.

Prava pokora za Erharda bo tudi Mende, voditelj Nemške svobodne stranke (FDP), ki jo bo zmeraj rabil za sedanjo koalicijsko vlado. Mende ni hotel iti v vlado dr. Adenauerja, sedaj si bo najbrž premislil in vstopil v Erhardovo vlado, kjer bo po politični veljavi prvi za Erhardom. Če je že sedaj velikokrat kritiziral Adenauerja, akoravno je bil član koalicijske večine v parlamentu, kaj bo počel šele sedaj, ko je Erhard politično veliko šibkejši od Adenauerja!

Erhardu za nadlogo bo tudi voditelj socialistov Brandt. Brandt ni menda nobena prvorazredna politična zvezda; je dober agitator in to je tudi vse. Erhardu bo kritika socialističnega voditelja delala mnogo sitnosti, pri prihodnjih parlamentarnih volitvah pa prave skrbi.

Erhard mora računati tudi s tem, da se v svoji krščansko-demokratski stranki še ni dosti uveljavil. V stranki obstaja več struj, ki vsaka med njimi nekaj kritizira na Erhardovih političnih načrtih. Posebno oster kritik je bivši zunanji minister in sedanji predsednik krščansko-demokratskega parlamentarnega kluba von Brentano. Ta ne bo

Koncil zopet pričel z delom

Preteklo nedeljo se je po več kot devetmesečnem premoru začelo v Vatikanu drugo zasedanje II. vaticanskega vesoljnega cerkvenega zbora. Novi papež Pavel VI. je na ta način ustregel srčni želji svojega blagega predhodnika sv. očeta Janeza XXIII.: nadaljevati in končati njegovo najvažnejše delo, ki ga je kot papež začel. Vendar se sedanji sveti oče ni samo zaradi tega odločil za nadaljevanje začete delo koncila, temveč ker je tudi on prepričan, da je dokončanje koncila eno najvažnejših del njegovega pontifikata.

Že v zgodnjih jutranjih urah so se v nedeljo začele zbirati na Trgu sv. Petra velike množice vernikov. Ob 9. uri je pričelo prihajati iz vaticanske palače v baziliko nad 2400 koncilskih očetov v belih mitrah. Po molitvi k Svetemu Duhu in nato sledeči sveti daritvi je papež Pavel VI. imel zelo dolg slovesen otvoritveni nagovor, v katerem je med drugim orisal glavne naloge tega cerkvenega zbora — med drugim tudi prenovitev Cerkve v smislu načela: Kdor njo vidi, vidi Kristusa. Pri tem obnovitvenem delu pa se ne sme misliti, da bo Cerkve začela z nečim novim, temveč mora še bolj poglobiti in uresničevati v pravem Kristusovem duhu njegove nauke. V tem smislu je torej treba razumeti nameravano reformo.

Kot prav tako važno nalogo koncila je sveti oče navedel zedinjenje vseh kristjanov in se je v tej zvezi neposredno obrnil na zastopnike drugih krščanskih veroizpovedi, kateri prisostvujejo koncilskemu zasedanju kot opazovalci, rekoč, da ta njihova prisotnost na koncilu povečuje upanje na premostitev ovir ločitve. Hkrati jih je zaprosil, naj velikodušno odpusté, če in v kolikor so katoličani krivi te ločitve; prav tako pa je tudi katoliška Cerkve rade volje pripravljena odpustiti in pozabiti vse krivice in žalitve, ki so ji bile zadane v teku dolge dobe ločitve in sporov.

Kot naslednjo glavno nalogo koncila je sveti oče poudaril vlogo Cerkve kot posrednice do sveta in njen misijonski poklic. Pri tem se je z ganljivimi, obenem pa očetovsko svarečimi besedami sedanjim državnim oblastnikom spomnil „molčeče Cerkve“ — cerkvenih zastopnikov, ki bi morali biti navzoči pri tem zasedanju, ki pa večinoma še danes trpijo muke po ječah in taboriščih. Pri tem je z bolesto vzkliknil: „Ali naj bomo slepi in naj ne vidimo mnogo prazne prostore na tem zasedanju? Kje

Južna Tirolska zopet pred OZN

Spor med Avstrijo in Italijo zaradi še vedno nerešenega južnotirolskega vprašanja je zopet pridobil na svoji ostrini — zlasti še po množičnih se bombnih atentatih na Južnem Tirolskem in v prav zadnjem času tudi na avstrijskem ozemlju (na Salzburškem in Gornjeavstrijskem), kjer dosedaj še ni bilo podobnih atentatov, za katere sumijo tu italijanske ekstremiste kot povzročitelje.

Vse to je ustvarilo manj prijazno medsebojno razpoloženje, zato je bil odgoden za začetek septembra določeni sestanek obeh zunanjih ministrov. Ker pa je Avstrija mnenja, da je treba vprašanje položaja Južne Tirolske po tako dolgem zavlačevanju že vendar enkrat rešiti in razčistiti, je avstrijsko zastopstvo pri Organiza-

dovolil, da bi Erhard začel z novo smerjo v nemški zunanji politiki. Za Erharda bo važno tudi mnenje vojnega ministra Hasse-la, ki zastopa stališče nemških vojaških krogov. Ti imajo že sedaj svojo besedo v nemški politiki, večjo, kot si jo navadno predstavljamo.

Oktober bo torej pomenil začetek nove dobe za nemško politiko, kar se bo brezdvomno poznalo v zunanji politiki tudi vseh velikih držav.

so naši bratje iz dežel, v katerih je Cerkev še vedno preganjana, in v kakšnem položaju je vera v teh deželah?”

V ponedeljek, 30. septembra, je koncil dejansko pričel s svojim delom. Kot prva točka — ena izmed najvažnejših — je prišla na vrsto shema o „Cerkvi“, ki bo najbrž precej obsežna, kajti že pred pričetkom tega zasedanja je bilo vloženi 372 dodatnih oz. izboljševalnih predlogov.

Pravoslavni iščejo stika z Vatikanom

Te dni je na grškem otoku Rodos v Sredozemskem morju zasedala vsepravoslavna konferenca. Preteklo nedeljo — vprav na dan otvoritve drugega dela II. vaticanskega koncila — so pravoslavni zastopniki na Rodosu objavili sklep konference v obliki poslanice, v kateri izjavljajo, da so pripravljene razgovarjati se z Vatikanom o cilju izboljšanja medsebojnih odnosov in zblizanja.

V pojasnilu je rečeno, da se je pravoslavna Cerkve za ta sklep odločila zato, ker kot ona stremi za krščansko enotnostjo, tako tudi ve, da je rimsko-katoliška Cerkve pripravljena za sodelovanje na poti k zedinjenju. Dobesedno pravi poslanica: „Pravoslavna Cerkve sedaj odpira sveto pot srečanja v Gospodu in razgovorov, da bomo vsi dospeli do edinosti vere.“

Ze dan prej, v soboto, je vodstvo omenjene rodoške konference zastopnikom posameznih pravoslavnih Cerkv dovolilo, da lahko vsaka od njih pošlje svoje opazovalce na sedanje zasedanje koncila. Neodvisno od tega sklepa so že nekaj dni prej odšli zastopniki rusko-pravoslavne Cerkve na koncil; ti so bili navzoči tudi že pri prvem zasedanju koncila. Omenimo naj še, da se grško-pravoslavna Cerkve konferen-ce na Rodosu ni udeležila.

ciji združenih narodov (OZN) v New Yorku predložilo temu v rešitev.

Pretekli četrtek je že prišlo to vprašanje na dnevni red. Avstrijski zunanji minister dr. Kreisky je v dolgem govoru pred tem mednarodnim forumom razložil položaj v zvezi z Južno Tirolsko, rekoč med drugim: „Mi nikakor ne želimo tega spora povečavati, temveč želimo le njegovega razčiščenja s pomočjo pogajanj. V tem smislu pa naj bi se vendar že tudi Italija pokazala pripravljeno sodelovati!“ Pri tem je obdoli-žil Italijo, da je ta dvostranska pogajanja dosedaj stalno zavlačevala, končno pa da je stavila pogoje, ki so onemogočili vsak sestanek obeh zun. ministrov.

V svojih izvajanjih je dr. Kreisky nadaljeval: „Nikakor ni moj namen, v teku sedanjega zasedanja OZN, o katerem upamo, da se bo pokazalo kot eno najbolj mirnih v zgodovini OZN, južnotirolsko vprašanje nekako borbeno prikazovati in na ta način motiti ugodno ozračje dosedanjih naših razprav. Vendar pa smatram za svojo dolžnost, da člane sedanjega OZN-zasedanja obvestim, kaj je do sedaj že bilo storjenega, da bi bila svoječasna resolucija OZN izpolnjena.“

Dr. Kreisky je hkrati poudaril, da so se avstrijska vlada, kancler kakor tudi on

Ali je to mogoče?

Da, tako so se vpraševali naši ljudje, ko so brali v zadnji številki „Našega tednika - Kronike“, kakšno je mnenje župnika Mucherja iz Gospe Svete o papežu Janezu XXIII., o svetnikih Cirilu in Metodu, slovenskih dušnih pastirjih ter sploh koroških Slovenih.

Uredništvo našega lista je prejelo v zvezi s tem ter letakom „Unsere Heimat“, ki ga je tiskala tiskarna Zmugg v Velikovecu in za katerega vsebino je prevzel v smislu tiskovnega zakona odgovornost kot lastnik, izdajatelj in založnik nam predobro znani Ökonomierat Josef Glantschnig, celo vrsto pisem. V njih poudarjajo naši bralci, da je bilo pravilno, objaviti izvlečke tega letaka ter jih primerjati s citati dopisov župnika Mucherja, naslovljenih na uredništvo našega lista ter Narodni svet koroških Sloven-cov.

Vseh ne moremo objaviti. Naj zadostuje beseda naše vrle Slovenke in pesnice Milke Hartmanove:

„Zal nam je, da je med vrstami tega pisma (župnika Mucherja, pripomba uredništva) v nespoštovanju pisano tudi o blagopokojnem svetniškem sv. očetu Janezu XXIII. Morda so pisec in njegovi sodružniki — upajmo! — vsaj danes, 29. septembra 1963, po slovesni otvoritvi koncila poslušali prenos radia iz Vatikana v nemškem jeziku ter govor sv. očeta Pavla VI. o kraljestvu božjem, ki ga tvorijo vsi narodi, jeziki in Cerkve; govor o ljubezni, bratstvu, pravici in miru. Me smo ga dobro poslušale in čule iz ust sv. očeta njegov pristrčni pozdrav bratom Slovenom.“

Se enkrat: Vsem piscem, ki so dali veliko ali tudi drobno besedo zapisati v našem listu o svetih bratih Cirilu in Metodu kot tudi o našem sv. očetu Janezu XXIII. — vsem tem dobrim prijateljem prisrčen „Bog plačaj!“ Prepričane smo, da bodo naš rod še naprej vodili, čuvali nevere in zablod in odpadništva.

Saj zvezde tri nam svetijo na pot z nebá, zvezde Cirila, Metoda, Janeza!“

sam ponovno izrazili proti vsaki uporabi nasilja in terorja, s katerim hočejo nekateri „reševati“ to vprašanje, zato je proti storilcem, v kolikor so bili ugotovljeni, bila uvedena sodna preiskava in so bili v posameznih slučajih tudi obsojeni. V tej zvezi pa je obenem navedel, da ima Avstrija resnične dokaze, da so italijanski orožniki zares mučili južnotirolske pripornike, kar predstavlja kršitev osnovnih človeških pravic.

Na ta izvajanja in obdolžitve dr. Kreiskega je naslednji dan odgovoril italijanski zun. minister Piccioni in izjavil, da je Italija pripravljena za čimprejšnja pogajanja — pod pogojem, da se ne bo zopet poizkušalo kaliti odnose med obema državama. Ponovno je nadalje trdil, da ni nobenih dokazov za to, da bi kdor koli mučil Južnotirolce v zaporih. Avstrijskim varnostnim oblastem je obenem očital, da tako površno varujejo mejo, da teroristi tako rekoč v bojni opremi brez vsakih večjih težav gre-do čez mejo v Italijo, kar je seveda zlasti v zadnjem času ustvarilo slabo razpoloženje.

Avstrija je dolžna, je Piccioni nadaljeval, izvesti potrebne varnostne ukrepe; razen tega ji čl. 9 državne pogodbe predpisuje, da mora preprečiti vsako delavnost organizacij, ki snujejo sovražna dejanja proti enemu izmed članov OZN. Zato je tudi predlagal sestanek obeh zun. ministrov glede Južne Tirolske v New Yorku ob pričetku tega zasedanja OZN, vendar avstrijska vlada tega predloga ni sprejela.

V sobotnem zasedanju ONU je dr. Kreisky ponovno odgovoril svojemu italijan- (Nadaljevanje na 8. strani)

Politični teden

Po svetu . . .

Človeštvo išče danes nove poti do urejenega socialnega sožitja v svetu. Stare pregraje, ki so stoletja delile narode v sovražnike, počasi padajo in ustvarjajo se nove vezi, ki naj za vedno zacelijo boleče rane. Prav v teh dneh sta zopet začeli delovati dve veliki ustanovi, ki združujeta skoraj ves svet, da v medsebojnem spoznavanju in razumevanju pripravita predpogoje lepše bodočnosti celotnega človeštva v miru in blagostanju.

KONCIL ZASEDA

V nedeljo, 29. septembra, so v Rimu slovesno začeli drugo obdobje drugega vatičanskega koncila. Na tem mednarodnem zborovanju sicer ne bodo razpravljali o političnih vprašanjih, vendar bodo brez dvoma tu podana tudi važna načela, katerih se naj drži vsa skrb in delo za začasno blaginjo narodov, saj to je v bistvu politika. Na drugi strani pa prav gotovo mnogo pripomore k zblizanju najrazličnejših ras in plemen človeštva delovanje Cerkve, v kateri ni „Grka ne barbara“, marveč so v družinski skupnosti ob svetem očetu združeni vsi narodi. Nad dva tisoč škofov in drugih cerkvenih predstavnikov ter cela vrsta zastopnikov najrazličnejših ver sodeluje pri tem pomenljivem zborovanju. Tudi s političnega gledišča je velike važnosti temeljita preokrenitev odnosov med Vzhodom in Zapadom na duhovnem področju. Škof v Inomostu, dr. Rusch je pred odhodom v Rim zapisal, da ima Cerkev v tem času dolžnost, da posreduje Zapadu bogato duhovno dediščino Vzhoda in tako doprinese nekaj velikega k zblizanju narodov.

SKUPŠČINA OZN ZBORUJE

Ze drugi teden se zbira 111 državnih zastopnikov v palači OZN v New Yorku. Se nikdar ni bilo na tem forumu tako blago vzdušje, kot je tokrat in dosedanja govori so izzveneli v klic po mirnem sporazumevanju in reševanju mednarodnih zadev. Tako je sovjetski delegat Gromyko govoril v zelo umirjenem tonu o potrebi nadaljnje razorožitve in pozival k tozadevni konferenci 18 držav v Moskvo za prihodnje leto. Tudi ameriški predsednik Kennedy je dokazoval nesmisel tekmovalstva v oboroževanju in raziskavanju vsemirja ter pozval Sovjete, da s skupnimi močmi pripravijo pot človeku na luno, pri čemer bodo prihranili bajne vsote za skupen dobrobit. Posebej pa se je zavzel ameriški predsednik za človečanske pravice, ki gredo vsakemu, pa naj bo budističen duhovnik, protestantski misijonar ali katoliški kardinal. Kot vodja avstrijske delegacije je govoril tudi zunanji minister Kreisky, ki je k splošnemu političnemu položaju dejal, da je dogovor o omejitvi atomskih poizkusov mnogo pripomogel k zblizanju narodov, posebej pa je še govoril o pogajanjih Avstrije z Italijo o južnotirolskem oprasanju, pri čemer je obtožil Italijo, da zavlačuje rešitev. Napovedano je bilo tudi, da se bo ob povratku iz Južne Amerike v New Yorku ustavil tudi jugoslovonski predsednik Tito, ki se bo nekaj časa tudi osebno udeleževal zasedanj.

V KOMUNISTIČNI DRUŽINI

Kot splošno domnevajo, se je predsednik Tito podal na pot po Južni Ameriki in nato še v Združene države prav po dogovoru s premierom Hruščevom, da nekako pripravi ugodna tla za zblizanje z ameriškim svetom. Na tej poti se Tito nahaja že več kot pol meseca in mu razen nekaj izjem gre kar po načrtu. V Braziliji in v Čilu je sicer bilo precej nasprotovanja proti Titovemu obisku, a večjih sporov ni bilo. O vsebini razgovorov Tita z različnimi predstavniki držav latinske Amerike ni mnogo znanega, a gotovo je glavni predmet razgovorov vprašanje miru.

Medtem pa se odnosi Kitajske s Sovjeti niso prav nič izboljšali; nasprotno se je po znanih obmejnih dogodkih položaj občutno poslabšal. Nekateri listi že pišejo, da je nevarnost, da pride do prekinitve diplomatskih odnosov med obema državama. V sovjetsko ozemlje beži vedno več kitajskih beguncev, ki vedo povedati, da vlada na Kitajskem strahotne razmere: taborišča, popolna socializacija obratov in kmečke zemlje ter lakota.

Na Čehoslovaškem pa je v tem času prišlo do temeljitih sprememb. Skoraj vsa

vlada predsednika Širokyja je morala odstopiti in prišli so novi močje, ki izhajajo iz postalinistične šole. Zlasti močno je zastopana slovaška komunistična mladina, iz katere izhaja tudi novi predsednik vlade Lenart. Celotno državni prezident Novotny je moral v pokoj. Kot povod navajajo, da je dosedanja vlada premalo upoštevala sklepe 22. partijskega kongresa, ki je ukazal odstranjenje Stalínovega kulta.

NEVARNOST INFLACIJE V FRANCJI IN ITALIJI

Silne gospodarske spremembe povzročajo od časa do časa nevarnost inflacije. To je bilo pred časom v ZDA, sedaj pa se

. . . in pri nas v Avstriji

DR. KLAUS PREVZEL POSLE

Na kongresu Ljudske stranke v Celovcu izvoljeni novi predsednik stranke dr. Klaus je takoj prevzel vodstvo v svoje roke. Uradno se je to zgodilo prejšnji četrtek, ko je dr. Gorbach na sedežu stranke na Dunaju v navzočnosti najvišjih strankinih funkcionarjev predal novoizvoljenemu predsedniku posle. Pri tem je bivši predsednik zagotovil, da bo stranki z vsemi močmi in izkušnjami na razpolago. Dr. Klaus pa je v nagovoru poudaril, da bo treba najprej nanovo urediti odnose do drugih strank, nadalje vse storiti, da si stranka zopet pridobi zaupanje v širokih masah volilcev ter razširiti strankin vpliv zlasti na mladino, delavstvo in upokojece. Novi šef Ljudske stranke se je ob drugi priliki tudi izrekel za koalicijsko, katero bo pa treba postaviti na revidirane osnove.

NEVARNOST STAVKE MINILA

Napovedana stavka kovinarskih in rudarskih delavcev je bila le delno izpeljana, ker je prej prišlo do sporazuma. Prejšnjo sredo je po 15-urnih pogajanjih prišlo do tihlega dogovora, ki stopi v veljavo 1. oktobra in bo veljal do 31. maja 1965. Ta dogovor je kolektivna pogodba, katero je v imenu delavske zveze podpisal novi prezident Benya. V dogovoru je določeno, da se plače delavstvu zvišajo za približno 3 odstotkov, strokovnim delavcem pa za 12 odstotkov. Tudi je priznana delavstvu odprav-

Schumanna, „očeta evropske skupnosti“, ni več

V Metzu v Lotaringiji je 4. septembra po daljši bolezni umrl dr. Robert Schumann, bivši francoski ministrski predsednik in minister raznih resorov, vodilna osebnost francoske krščansko-demokratske stranke, „oče evropske skupnosti, graditelj mostov med ljudmi dobre volje in apostol miru ter sprave med narodi“.

Njegova smrt je bolešno odjeknila ne samo v evropskih demokratskih državah, temveč po vsem svobodnem svetu.

Dr. Schumann se je rodil 29. junija 1886 v Luksemburgu kot sin stare lotarinške družine iz Metza. Kot nemški državljani je študiral univerzo v Strasbourgu in na njej dosegel doktorat prava, nato pa je nadaljeval študije v Bonnu, Münchnu in v Berlinu. V prvi svetovni vojni je bil potrjen k vojakom in poslan na francosko bojišče, kjer je prešel na francosko stran. Po priključitvi Alzacije in Lotaringije Franciji po končani vojni je leta 1919 postal poslanec za Metz v francoskem parlamentu.

V javnosti je začel postajati znan neposredno pred drugo svetovno vojno, med njo, zlasti pa po njej, ko je postal večkratni rešitelj Francije in graditelj Združene Evrope.

Prvi je postal pozoren nanj predsednik vlade Paul Reynaud ter ga je leta 1940 imenoval za drž. tajnika za begunce. Ta položaj, najtežji v tedanjih letih v Franciji, je obdržal tudi v prvi Petainovi vladi v Vichyju. Toda na tem mestu ni ostal dolgo, kajti Gestapo ga je aretiral in zaprl najprej v ječi v Metzu, nato pa odvedel v konfinacijo v Neustadt v Nemčijo. Od tu se mu je posrečilo pobegniti. Med vojno se je skrival po raznih samostanih in cerkvah, odkoder je dajal navodila francoskim rodoljubom za zadržanje proti okupatorju. Ta je zaradi tega na njegovo glavo razpisal visoko nagrado.

Po vojni je leta 1946 prevzel v Bidaultovi vladi resor za gospodarstvo. S svojo modro gospodarsko politiko je rešil Francijo hude gospodarske in finančne krize.

v podobnem položaju najdeti tudi Francija in Italija. V Franciji so proti temu že zavzeli potrebne korake, ko so določili, kako bodo ohranili visoko zaposlenost. V ta namen so skrajšali vojaški rok in olajšali vselejvanje tužcev v deželo ter določili ostre odredbe proti špekulantom; uvedli bodo tudi nove davke, pri čemer hočejo zlasti udariti po velikih dobičkih.

Podobno so tudi v Italiji izdali več ukrepov za povečanje izvoza. Trgovinska in plačilna bilanca sta bili vsaka za okrog 700 milijonov dolarjev pasivni. Izdali so tudi poziv na ljudstvo, da naj štedi in sodeluje pri ohranitvi denarne stabilnosti. Pri tem so zlasti omenjali bolj vestno ravnanje z državnim denarjem. Na dan je namreč prišla nova nerednost v „Odboru za jedrsko energijo“, ki je prejel za svoje delo že okrog milijardo šilingov.

nina na daljšo zaposlitev. Tako računajo, da bodo poviški prinesli delavstvu blizu 1 milijardo šilingov. Tako je končana nevarnost stavke, ki bi zajela tretjino vsega avstrijskega delavstva, kajti v tej strokovni organizaciji je včlanjenih nad milijon in pol delavcev.

TERORISTIČNI ATENTATI NA SOLNOGRAŠKEM

Iz nemirnega Južnotirolskega so v zadnjem tednu začeli neznani atentatorji svoje teroristično delovanje tudi na Solnograškem. Tako je prejšnji ponedeljek v okolici Ebensee bilo izvršenih več dinamičnih atentatov, pri katerih je zgubila življenje ena oseba, dve pa sta bili hudo ranjeni. Ta smrtna žrtev je bil orožniški inšpektor Gruber. Tudi so atentatorji razstrelili kamnitega leva ob poti v Salzkamergut. Na kraju atentata so našli letake v italijanščini, kar vzbuja sum, da so atentatorji prišli iz Italije, kar pa Italijani odločno zanikajo. Naslednjo sredo pa so zopet našli ob stebrih na avtomobilski cesti blizu Welsa zabojček, v katerem je bilo razstrelivo z uro, ki pa ni bila navita za razstrelitev. Ta teroristična dejavnost je vzbudila mnogo ogorčenja med ljudstvom, varnostni organi pa so dobili nalogo, da poostrijo svojo budnost; tudi italijanski vlaki bodo odslej strogo kontrolirani. Prav gotovo bodo ti agenti slabo vplivali na pogajanja o južnotirolskem vprašanju.

Novembra 1947 je postal predsednik vlade. Komunisti so hoteli njegovo obnovitveno delo zavreti in onemogočiti s splošno stavko, toda Schumann jo je z odločnim nastopom in politično daljnovidnimi ukrepi zlomil in žel splošno priznanje. V naslednji vladi Andreja Marieja je postal prvič zunanji minister. Po njegovi zaslugi se je dotedaj med Moskvo in Washingtonom nihajoča francoska zunanja politika odločno nagnila na Washington ter se na njem tudi ustalila. Po padcu te vlade je Schumann postal znova predsednik, toda po dveh dneh je že odstopil, ker v parlamentu ni dobil zadostne večine. V vladi Henryja Queilla je znova prevzel resor zunanjega ministra. Rezultati njegovega dela so bili: podpis pogodbe o ustanovitvi Atlantske obrambne skupnosti ter sprava med Francozi in Nemci in odstranitev nevarnega tekmovalstva med francosko in nemško težko jekleno ter premogovno industrijo z ustanovitvijo Evropske skupnosti za jeklo in premog, kateri so se poleg Francije in Nemčije pridružile še Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg (Benelux). Ta „Schumannov načrt“ je pozneje priklical v življenje še dve evropski ustanovi, ki vodita tudi k politični evropski integraciji: Skupni evropski trg in Euratom.

Vsa ta leta je Schumann igral tudi važno vlogo v francoski krščanskodemokratski stranki ter jo je zastopal na raznih mednarodnih kongresih krščanskodemokratskih strank.

Zadnja leta svojega življenja je preživel na svojem domu, t. j. bil dom njegovih staršev, kjer je živel v samotni s svojo gospodinjico — Schumann ni bil poročen — med svojimi političnimi, filozofskimi in teološkimi knjigami. Kakor je bil vse svoje življenje skoro pravi asket — imel samo dve obleki — je ta veliki mož, h kateremu se je Francija — podobno kot Jugoslavija h Korošcu — vedno zatekala po rešitve, kadar je bila v stiski in težavah, skromno

SLOVENC

doma in po svetu

Škof Držečnik med goriškimi Slovenci

Marijina cerkev na Barbani blizu Gradeča je prejšnji ponedeljek sprejela mariborskega škofa dr. Držečnika, ki je šel na koncil v Rim. Povabili so ga goriški slovenski verniki, ki vsako leto poromajo na otok Barbano. Letos pa so želeli imeti v svoji sredi mariborskega škofa, ker so hoteli letošnje romanje posvetiti mariborskemu škofu Antonu Martinu Slomšku.

Velika množica Goričanov, katerim se je pridružilo še mnogo Tržačanov, je z avtobusi prišla do Gradeča, nato pa so jadrili po morju do otoka k Marijini cerkvi. Blizu 40 duhovnikov z mariborskim škofom je spremljalo to množico, ki je navdušeno prepevala romarske pesmi. Sledile so svete maše s petjem, ob pol 11. uri pa je bila pontifikalna maša, pri kateri so ubrano peli združeni goriški zbori Vodopivčevu latinsko mašo. Škof dr. Držečnik je ta dan kar trikrat pridigal vernikom o svetniškem Slomšku, ljudje pa so z veliko vernostjo vztrajali pri pobožnostih. Kar srečni so bili, ko so poslušali slovenskega škofa, ki jim je znal tako prigrčno govoriti v materinski besedi — „ključ do zveličavne krščanske omike“. Za zaključek pa je bila popoldanska procesija z milostnim kipom ob obrežju otoka, na kar so se množice zopet počasi odpravljale s čolni do Gradeča in nato z omnibusi domov. Vsi so bili srečni, da so preživeli dan v družbi slovenskega škofa pod varstvom barbanške Matere božje.

Solski tečaji v Avstraliji

Slovenski solski tečaji so tudi v Avstraliji lepo razvijajo. Vedno več jih je. Tako se je tečajema v Melbournu in v St. Albansu pridružil še v Geelongu. Začel se je 16. avgusta in se je za slovenski pouk priglasilo 16 otrok.

V Melbournu pojejo

V Melbournu ima slovenska pesem vneta prijateljca. To potrjuje že devetletni obstoj tamošnjega slovenskega pevskega društva Triglav. Pevci tega društva s prepevanjem slovenskih pesmi delajo veselje in zadovoljstvo rojakom. Doselej so izdali tudi dve gramofonski plošči s slovenskimi pesmimi.

Nov doktor — Slovenec

Na medicinski fakulteti čikaške univerze je dokončal medicinske študije in postal doktor vsega zdravilstva Peter Fišinger, sin sodnika pianista Alfreda Fišingerja. Kot zdravnik se misli posvetiti raziskovanju raka, za kar je tudi že prejel stipendijo, hkrati pa se tudi že pripravlja za drugi doktorat iz mikrobiologije na isti univerzi.

G. Lojze Breznik — srebrnomašnik

V Uniontownu v državi Washington je župnik Lojze Breznik, doma od Svetega Benedikta v Slov. goricah, dne 3. julija slavil srebrno mašo. V cerkvenem govoru je orisal srebrnomašnikovo življenje župnika Jože Mauser. Župljani, ki so po večini nemške narodnosti, so svojemu župniku Brezniku priredili veliko slavje.

tudi umrl. Izrazil je željo, naj bi bil njegov pogreb čimbolj enostaven in skromen, brez vsakih govornikov. Hvaležna domovina mu je izpolnila samo delno njegove poslednje želje, kajti priredila mu je pogreb, kakor ga prireja samo svojim zaslužnim možem. Njegovo truplo so položili na mrtvaški oder na prefekturi, od koder so ga 7. septembra prenesli v katedralo (v Metzu), kjer je bila zanj slovesna zadušnica.

V katedrali se je od umrlega Schumanna poslovil kanonik Ruher. V govoru je med drugim navajal, „da je Schumann zelo dobro izpolnil svoje poslanstvo kot graditelj mostov med ljudmi dobre volje in kot apostol miru ter sprave. Ostal je zvest svojem poslanstvu na zemlji kot božji človek in vreden sin Cerkve“.

V sprevedu, ki se je nato razvil proti pokopališču, je pa graditelja Združene Evrope spremljalo pet bivših francoskih ministrski predsednikov, zastopstvo francoskega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja in številne druge odlične osebnosti.

V sozalnih brzojavkah evropski državniki izražajo veliko bol nad izgubo tako modre in tako vplivne politične osebnosti kot je bil dr. Robert Schumann. Tudi ameriškega predsednika Kennedyja je Schumannova smrt hudo prizadela. O njem med drugim pravi, „da je združeval modrost z realizmom, bil prijatelj svobodnih ljudi na vsem svetu“. Zaključuje pa brzojavko z ugotovitvijo, da je bil „Schumann državljani Francije, Evrope in vsega sveta“ ter da mu njegova smrt „povzroča veliko bol“.

Dr. F. G.:

Konec sveta in vera

O koncu sveta nam govori tudi sv. pismo. V primeri z ugibanji in rešitvami znanosti se nauk sv. pisma o tem deloma sklada s podmenami znanosti, deloma kaže neke razlike. Glavna razlika je ta, da nam znanost kaže svet pesimistično, kot v agoniji, na poti v smrt in otrplost, ki mu iz nje ne vidi rešitve. Razodetje pa nam tudi tu daje optimistično rešitev; res gre svet počasi h koncu, a ne v dokončno smrt, ampak obenem s človekom tudi v prerojenje.

Govorjenje sv. pisma o tem je v skladu s tedanjim preprostim pojmovanjem sveta. Zemlja jim je bila plošča, ki jo obdaja voda; nad tem je nebesni obok, ki so na njem zvezde, ki o njih niso točno vedeli, kaj so. Svet je po tem pojmovanju bil majhen v primeri z neznansko ogromnostjo vesolja, ki nam jo kaže današnja znanost. Tako se tudi govorjenje sv. pisma o koncu sveta nanaša na konec tega vidnega sveta, ki vključuje predvsem zemljo in le v zvezi z njo, kar jo obdaja: sonce, luna, zvezde.

O koncu sveta, zemlje, Kristus sam v sv. pismu jasno govori: „Nebo in zemlja bosta prešla, moje besede pa ne bodo prešle“ (Mt 24, 35). Celo opisuje nekoliko način: „Sonce bo otemnelo in luna ne bo dajala svoje svetlobe in zvezde bodo padale z neba in nebeske sile se bodo majale“ (Mt 24, 29).

Kdaj bo to, nam razodetje ne pove. Kristus sam pravi, da nam to ostane prikrito: „Za tisti dan ali uro pa ne ve nihče, niti angeli v nebesih“ (Mr 13, 32). Sveto pismo daje res neka znamenja konca sveta in vesoljne sodbe. A ta niso taka, da bi popolnoma jasno in določno označevala čas Kristusovega prihoda. Prej se bo oznanjal evangelij po vsej zemlji, bo v Cerkvi polnost poganov in se bo spreobrnil Izrael, bo velik odpad od Kristusa, bo nastopil Antikrist; neposredno pred koncem se napovedujejo spremembe in znamenja na soncu in luni in zvezdah in velike stiske na zemlji.

Na kakšen način bo ta zemlja prešla, iz razodetja ni gotovo. Ne vemo namreč, ali moremo govorjenje svetega pisma o tem umeti v dobesednem pomenu. Namen sv. pisma je namreč predvsem učiti versko-moralne resnice: dejstva vstajenja in vesoljne sodbe ob koncu sveta. Ob tem Kristus sam povzame moralni nauk: „Pazite, čujte in molite! Zakaj ne veste, kdaj pride ta čas“ (Mr 13, 33). A časa in načina konca nam ne razodene. Nima namena nas učiti naravoslovja in ustrezati naši radovednosti.

Ni tedaj nujno umevati govorjenje sv. pisma o koncu sveta dobesedno. Opisovanje je pač preroško in apokaliptično tudi po obliki. A tudi v dobesednem pomenu se opis sv. pisma o koncu sveta sklada z ne-

katerimi možnimi načini, ki o njih govori svetna znanost: svetovni požar, sprememba lune in sonca, zvezde bodo padale z neba itd.

Toda svet s tem ne bo uničen, ampak le spremenjen in sicer končno spremenjen na bolje. Tako konec in smrt tega sveta ne pomeni absolutnega konca, uničenja, in tudi ne dokončnega spremenjenja na slabše, ampak prerojenje sveta. Kristus sam govori o „prerojenju sveta“ ob vesoljni sodbi (Mt 19, 28). Tako bo s svetom podobno kot z usodo človeka, ki ga smrt tudi vodi v prerojenje. „Čakamo pa po njegovi obljubi novih nebes in nove zemlje, kjer prebiva pravičnosti“ (2 Petr 3, 13).

Kot bo človek ob koncu sveta v svojem vstalem telesu povelčan, podobno bo s stvarstvom: z njim bo osvobojeno, prenovljeno in povelčano, ki je tudi sedaj obenem s človekom v nekem prekletstvu zaradi njegovega greha. „Vse stvarstvo skupno

Knjižne novice:

„Tonček iz Potoka“ gre v svet...!

V „Našem tedniku - Kroniki“ smo pred leti poročali, da je izšla na Francoskem „zbirka črtic iz življenja na kmetih“, ki jo je spisal sedanji izseljenski misijonar med rojaki v Avstraliji p. Bazilij Valentin. Ta zbirka je znana slovenskim bralcem pod naslovom „Tonček iz Potoka“ in je izšla leta 1949. v Gorici.

Sedaj berejo povest na Gradiščanskem

Pred kratkim smo zvedeli, da so začele to povest objavljati tudi „Hrvatske novine“ in da so začeli Gradiščanski Hrvatje z veseljem prebirati to zgodbo malega Tončka in njegove nagajive sestrice Nežike. V hrvatski književni jezik je to knjigo prevedel naš č. g. Ferdinand Kolednik, uredništvo omenjenega lista je pa prevod priredilo za Gradiščansko. Kar škoda je, da naše knjigarne te povesti v slovenščini ne morejo več dobiti. Toda s tem še nismo vsega navega povedali o tej povesti.

Pravkar je izšel nemški prevod

Založba Josef Habel iz Regensburga nam sporoča, da je izdala to povest tudi v nemškem prevodu. Poslali so nam na ogled tudi že en izvod. Je kar privlačen. Na rumenih platnicah je lepa perorisba malega Tončka. Napis knjige, ki ima 200 strani na lepem belem papirju, se glasi: „Basilius Valentin, DER TONI AUS POTOK, Erzählung für die Jugend“. V začetku knjige zveemo, da jo je prevedel v nemščino Ferdinand Kolednik, z risbami pa opremil Thomas Albert. Knjiga navaja tudi originalni naslov v slovenščini.

Če pregledujem knjigo, moram reči, da

zdihuje in trpi v porodnih bolečinah, podvrženo ničevosti (zaradi greha), in željno pričakuje razodetja božjih sinov, da se bo tudi samo iz suženjstva pokvarjenosti rešilo v svobodo povelčanih božjih otrok“ (Rim 8, 19—22).

Kakšno bo to povelčanje stvarstva, ne vemo. Ne bo pa prišlo do tega po naravnih zakonih, kot da bi to bil višek zgolj naravnega razvoja, kot povelčanje človekovega telesa ne bo zgolj vrh njegovega naravnega razvoja. Po naravnih zakonih čaka naravo otrplost in smrt, ki iz nje znanost ne vidi izhoda. To prerojenje in povelčanje stvari se bo izvršilo po posebnem čudežnem, milostnem, nadnaravnem božjem posegu, kar bo delo nedoumne ljubezni našega Očeta do svojih stvari.

Tedaj bo tudi narava doseгла svoj najvišji cilj in bo Bog v njej dosegel svoj končni namen, ki ga ima z njo: vse bo prenovljeno in obnovljeno po prvotni božji zamisli (Apd 3, 21). Po zaslugi Kristusovega odrešilnega dela bo tedaj v „polnosti časov v Kristusu podrejeno eni glavi vse, kar je v nebesih in kar je na zemlji“ (Ef 1, 10).

mi je všeč. Ljudem, ki ne znajo brati slovenskega jezika, bo odprla pogled v naš domači svet. Všeč mi je, ker navaja naše kraje tako, kot se v slovenščini pišejo. Tako dobi tuj bravec res pravo podobo o naši zemlji. Danes turisti in sploh ljudje težijo za originalnostjo in za tem, kar je krajem posebno in zanje značilno. Zato je prav nespametno pačiti lepa naša imena in jih obračati po tuje. Tujca s tem nekako ogoljufa za pristnost, ki si jo želi.

Za švico je prodajo knjige prevzela Christiana-Verlag v Zürichu, za Nemčijo in Avstrijo pa izdajatelj Josef Habel v Regensburgu, odnosno na Dunaju. Broširan izvod stane 6,80 DM (50.— šil.), vezan pa 9,80 DM (72.— šil.). Knjigo vam na željo posreduje tudi knjigarna Mohorjeve družbe v Celovcu.

Tako se ta nemški prevod naše mladinske knjige pridružuje prevodu Finžgarjeve povesti „Dekla Ančka“ („Die Magd Anka, 218 strani, vezana 8,90 DM), prevodu romana Josipa Jurčiča „Deseti brat“ („Der zehnte Bruder“, 352 strani, vezana 11,80 DM) in prevodu povesti „Jurij Kozjak“ („Zigeuner, Janitscharen und Georg Kozjak“, broš. 4,50 DM, vez. pa 6,80 DM) istega pisatelja. Vse so izšle v prevodu F. Kolednika in v založbi Habelove založbe v Regensburgu na Nemškem.

„Pod svobodnim soncem“ tudi!

Tem povestnim knjigam pa se bo v kratkem pridružila še nova: ta mesec bo izšel v nemščini tudi Finžgarjev znameniti roman „Pod svobodnim soncem“. Veselimo se tega, da se bo odprl tudi našim nemško

govorečim sodeželanom pogled v našo preteklost in v to zgodbo naših dedov. Vsi želijo danes mir in lepo sožitje. To pa je možno le, če drug drugega spoštujemo in drug drugega spoznavamo in skušamo razumeti. Lep roman je pa eden izmed sredstev, kako mimogrede spoznaš miselnost in probleme ljudi, katere roman popisuje.

Vse te povesti spadajo v šolske knjižnice na koroškem ozemlju, spadajo pa tudi na knjižno polico izobraženega našega nemškega prijatelja. Poklonimo mu jih lahko za god ali kako drugo slavje. Vesel jih bo. In kaj more slovenski človek lepšega podariti prijatelju drugega deželnega jezika kot nemški prevod naše knjige, ki mu razkriva naš slovenski svet. Kdor se spoštuje sam, tega tudi drugi spoštujejo in upoštevajo. Kdor pa se sramuje sam sebe, tega drugi izrabljajo, v srcu pa omalovažujejo: vedó, da je njihov hlapec.

Lep jubilej

Prevajatelj čestitamo, da bo izšel ta nemški prevod prav ob 25-letnici, ko mu je bila podeljena zlata medalja od francoske Akademije „pour les services rendus en dehors du pays à la langue française“.

Omenimo še, da je prevajatelj najbolj znan po svojih naporih, da bi spoznal širni svet z Jurčičevo povestjo „Jurij Kozjak“. V francoščini pa je njegov prevod dosegel že 4 izdaje (1938, 1949, 1952 in 1959), v hrvaščini eno (l. 1944), v italijansko dve (1947 in 1958), v angleščini 1953, v grščini 1956, v nemščini 1957, v litvanščini 1954, v vietnamščini 1954, v gradiščanski hrvaščini 1957, v latinščini 1959, v češčini 1960, v portugalski 1960, v poljščini 1960.

Za izdajo pa so pripravljene še prevodi v španščini oz. kasteljanščini, nizozemščini, arabščini, japonski, bengalski, madžarski, tigrinščini, albanščini, v esperantu in v jeziku kinayawanda. Jurčičev „Jurij Kozjak“ praznuje svojo stoletnico res na izreden način kakor nobena druga slovenska knjiga. — o.

VI. slovenski katoliški dan v Clevelandu

Bil je dne 7. julija, pripravil ga je pa meddruštveni odbor pod predsedstvom predsednika KSKJ j. Nemaniča.

Dopoldne je bila v cerkvi sv. Vida slovesna maša po vzhodnem obredu. Med njo je imel pridigo slovenski lazarist Karel Wolbang.

Popoldanska slavnost je bila v parku sv. Jožefa na White Rd.

S petjem slovenskih pesmi, branjem poslanice mestnega sveta clevelandске občine in pozdrava mestnega župana ter slovenskim narodnim plesom v izvajanju plesalcev kulturnega kluba Kres je bila ta uspešna spominska prireditev v počastitev 1100-letnice prihoda sv. bratov med Slovane vključena.

Kaj so viri razodetja? Sv. pismo in ustno izročilo: oboje nam preko stoletij in preko rodov prinaša Kristusovo razodetje in njegovo blagovest odrešenja, ki se imenuje evangelij. Lahko rečemo: pisana in nepisana božja beseda, pisano in nepisano apostolsko oznanilo. Božje-apostolsko izročilo, kjer pa niso vštete zgolj človeške stare cerkvene navade in tradicije, ima v tem smislu enako avtoriteto in veljavo kot sv. pismo. Iz obojnega za gotovo spoznamo, kaj je nauk božjega razodetja.

Iz tega se že vidi, da je nauk o virih razodetja temeljnega pomena za razodeto in katoliško vero. Tem bolj, ker protestanti pripisujejo polno moč in veljavo samo sv. pismu, zapisani božji besedi, sleherno ustno izročilo pa se jim zdi manj zanesljivo in sprejemljivo le v toliko, v kolikor je osnovano v sv. pismu, katerega tolmači v smislu stare Cerkve.

Osnutek je zelo dolg. Obsega poglavja o sv. pismu, o tradiciji, o navdihnjenju ali inspiraciji, o nezmotnosti pisma, o stari in novi zavezi in o vlogi sv. pisma v Cerkvi. Pripravila ga je bila teološka komisija pod neposrednim vodstvom mož iz najvišje Kongregacije sv. oficija v strogo konservativnem in sholastičnem duhu. Tudi po izražanju je zelo trd in odrezav. Dokaj splošna sodba je, da povsod zožuje meje svobodne debate in da je strožji od splošnega nauka enciklik iz dobe papeža Pija XII. Mnogo reči, ki jih danes teologi posebno v Nemčiji, Franciji in Belgiji smatrajo za svobodno debato, predstavlja kot strogo obvezen in definiran nauk.

(Dalje)

Dr. Janez Vodopivec:

(Nadaljevanje)

PRED NOVIM ZASEDANJEM KONCILA

Razpravljanje o liturgiji

(22. oktobra — 13. novembra 1962)

Na četrti skupščini (ponedeljek 22. okt.) se je pričelo razpravljanje o liturgiji. Med mnogimi in dolgimi osnutki dekretov, ki so jih za koncil pripravili, je bil ta morda najbolj dozorel. Liturgija (kult in bogočastje) je tudi vzvišeni smoter Cerkve in obenem njena bistvena naloga. Zadnja leta so po vseh katoliških deželah vzcveli liturgični centri in študije, da je bilo nadvse primer-no začeti s tem vprašanjem na koncilu.

Pripravljene načrt (shema) je bil v širokem modernem duhu zasnovan. Dvoje je treba poudariti: dosti svobodnega prostora je nudil narodnemu jeziku in krajevnim posebnostim v liturgiji, obenem pa poverjal škofovskim konferencam precej samouprave v tem oziru. Menda je vse to vzbudilo tako hudo kri, da so v naglici tik pred koncilom še nekatere točke „popravili“.

Različna mnenja so se takoj pokazala tudi na koncilskih debatah: eni so bili bolj vneti za napredne reforme, drugi pa so imeli strah pred riskiranimi novotarijami, želeč, naj ostane čimbolj pri starem. Drugače bi tudi ne bilo mogoče, to moramo razumeti. Vsak škof ima pred očmi najprej svojo pokrajino in naravno je, da presoja vprašanje v luči svojih dosedanjih izkušenj. Drugi pa imajo drugačne izkušnje in drugačne probleme.

Krepko so dvignili glas misijonski škofje, kjer z latinščino v liturgiji ne pridejo da-

leč ali pa sploh ne kaj prida naprej. Skofom, ki od nekdanj živé in delujejo v popolnoma drugačnih razmerah, je bilo vse to neznano in „daleč ko turška vas“.

Najvažnejši uspeh dolgih debat v prvih tednih je bil ta, da so se med seboj spoznali in začeli misliti ne več v okviru svoje dežele, marveč široko v mejah vesoljne Cerkve in svetovnih problemov. Hitro je sicer to rečeno, a pravi pomen tega dejstva se pokaže šele sčasoma in se dá umeti le polagoma.

V vaticanskem radiu je neki avstralski škof takole povzel svoje vtise s koncila:

„Odšel sem zdoma zelo odločen v tradicionalno konservativnih mislih in tirih. Ko pa sem videl, kaj drugod škofje in verniki nujno potrebujejo, sem mnenje spremenil v prepričanju, da smo na koncilu poklicani gledati v vesoljnem horizontu in da moramo soditi o potrebah celotne Cerkve ter podpreti tudi to, kar drugi škofje nujno potrebujejo, čeprav v moji škofiji ni enake nujnosti.“

Te besede lepo naslikajo notranji pomen teh razprav, ki so se silno zavlekle in na zunaj postale večasih dolgočasne.

Ko je bilo v debati obdelano komaj prvo poglavje osnutka, so Amerikanci z elektronskimi aparati izračunali, da bi sedanji koncil v takšnem tempu moral trajati 240 let, toliko je osnutkov na mizi. Pa reči ni tako huda. Vsak, še tako dober stroj ali avto se mora uteči, da doseže polno učinkovitost. Tudi koncil je sprva iskal svojo pot in me-

todo. In našel jo je razmeroma hitro, čeprav ne brez neizogibnih pomanjkljivosti v organizaciji. Določeno je bilo, da sme vsakdo govoriti samo deset minut: gostobesednim možem so večkrat prestrigli besedo, tako tudi nekemu kardinalu.

Govorili so vsi v latinščini, nekateri z vzhoda pa redno v francoščini. Znano je, da so zlasti Amerikanci želeli moderni sistem istočasnega prevajanja v glavne jezike, pa ga niso dosegli, in da je kardinal Cushing v šali rad omenjal, da spada bolj v „molčečo“ Cerkev, ker latinsko ne razume dobro in ne zna govoriti.

Najvažnejša in zelo koristna pa je bila določba, da skupščina z glasovanjem lahko odloči, da se debata konča, ako so bili problemi zadostno obdelani: tedaj preostane še pismena intervencija.

Po vročih debatah o liturgiji, zakaj vprašanje samo v sebi je močno zapleteno in težavno, so se dovolj jasno pokazala splošna načela pastoralne adaptacije, ki jo bodo v podrobnostih izvedle posebne izvršne komisije, da je dne 14. novembra glasovanje skoro enodušno, to je z 97 odst. potrdilo osnutek (2.162 glasov za in samo 46 proti).

Spet nov znak, kako koristna je bila debata in kako učinkovito deluje to ogromnozakonodajno telo vesoljnega episkopata. Enodušnost v polni svobodi osebnih mnenj je presegla vse pričakovanje.

Razpravljanje o virih razodetja

(14. do 20. novembra 1962)

To je bil prvi strogo dogmatični osnutek, o katerem je koncil razpravljal. Prinesel je mnoga presenečenja.

STEBEN — GLOBASNICA

(† Anton Pavlič)

Dne 13. septembra je za vedno zatisnil svoje oči Anton Pavlič, pd. Rakeb v Štebnu. Dolga leta je bolehal in končno v 69. letu starosti podlegel raku.

Rajni je kupil šele po prvi svetovni vojni Rakebovo kmetijo v Štebnu in se s svojo družino preselil v ravnino; prej je namreč gospodaril na kmetiji svojih dedov pri Homarju v Rutah. Vzhodne globaške Rute — Slovenje — se praznično vsi njeni lastniki so se preselili drugam; Anton Pavlič je bil eden poslednjih.

Da bi snival večne sanje in počival bliže svoje rojstne hiše, bliže Rut, smo ga spremlili na njegovi zodnji poti v izredno lepem številu iz Štebna na globaško farno pokopališče k večnemu počitku — tako je rajni želel —, kjer se je poslovil od njega z lepimi besedami vere domači župnik, Petjakov štebenski pevski zbor pa z globokim občutjem in ubrano podano nagrobnico.

Naj rajnemu Homarju - Rakebu sveti večna luč! Njegova prizadeta družina pa naj prejme izraze našega iskrenega sožalja!

ST. ILJ OB DRAVI

(„Dan starih“)

V nedeljo, 29. septembra 1963, so praznovali po celi Avstriji „dan starih“, zato smo se tega dneva lepo spominjali tudi v St. Ilju.

Že v cerkvi se je zbralo izredno lepo število starih ljudi. Po maši pa so skoraj vsi do zadnjega kottička napolnili farno dvorano, kjer jih je v imenu Farne mladine pozdravil France Gröblacher, ki je med drugim povedal, da ta dan ni samo dan starih, temveč tudi dan mladine, ki se hoče starejšim zahvaliti za trud in požrtvovalnost, ki so jo imeli in jo še imajo z mlado generacijo. Sledila je godba „Veselih študentov“ ter njihovega „naraščaja“, ki je tudi že pokazal svoje znanje. Posebno pa se je gledalcem vtisnila v srce smešnica „Porocni nauk“, ki je morda nekatere spominjala na lastno mladost.

Ta majhna akademija v čast starim ljudem v župniji je bil lep uspeh požrtvovalnega župnika in mladine, ki je sodelovala in omogočila proslavo!

ZITARA VES

(„Trgatev“)

V žitrajški okolici so bili pred več desetletji številni vinogradi, ki pa so vedno bolj pešali in izginjali, tako da jih dandanes sploh ni več.

A ni še tako dolgo, ko je še rastle tam okoli grozdje, ki je dajalo vino, imenovano „žitrajški stavec“. V letih, ko so še trgali grozdje, so nato vedno imeli v znak zahvale veselo „trgatev“, na kateri se je zlasti mladina prijetno zabavala.

Zadnja taka trgatev je bila l. 1915 pri Rutarju, potem pa več let ni bilo nobene več. V spomin na žitrajško vinogradništvo pa je sedaj že nekaj let sem prvo nedeljo v oktobru pri RUTARJU v Žitari vesi „trgatev“, na kateri se mladi in stari lahko dovolj narajajo in zabavajo. — Letos bo to v nedeljo, dne 6. oktobra s pričetkom ob treh popoldne in so vsi domačini in okoličani vabljeni! Igrali bodo veseli „Fantje iz Raven“ na Koroškem.

GLOBASNICA

(Poroka)

V nedeljo, 3. septembra t. l., sta obhajala v domači farni cerkvi slovesno poroko Jože Jenšac, Pušnikov v Podroju, in Pepca Kordež, Kukmanova v Mali vesi. Po cerkvenem opravilu so se podali številni svatje s poročnim parom v bližnjo Šteklovo gostilno, kjer je bila vesela „ojset“ pri pogrnjenih mizah in ob zvokih veselih viž.

Zvečer pa je zadržala še naša slovenska pesem. Da se poklonijo mlademu paru, so prispeli pod vodstvom H. Kariša pevci Kat. prosvetnega društva v Globasnici. Zenin in nevesta sta namreč ugledna društvenika, posebno še Pepca, ki je požrtvovalno posvečala vse svoje bogate darove uma in srca procvitu kulturnega življenja v občini.

Prosenova hčerka je novoporočencema izrazila voščila v lepi deklamaciji, društveni predsednik R. Greiner pa je izrazil še posebej željo, da bi kot doslej ostala zvesta verskim in narodnim svetinjam, ki sta jih prejela v Kukmanovi in Pušnikovi družini, tudi zanaprej ter jih kot najdragocenejšo dediščino izročila svojim potomcem.

Vrlemu paru tudi naše iskrene čestitke in bogat božji blagoslov!

KOTMARA VES

(† Aleš Bister)

V torek, dne 17. 9. smo pokopali ob obilni udeležbi domačinov in Bilčovščanov Aleša Bistra, po rodu Bilčovščana, ki je umrl v Kotmari vesi pri svoji hčerki Mariji. Dosegel je lepo starost 87 let.

Bil je „bukvar“ v pravem pomenu besede. V svojem dolgem življenjskem večeru ga je kratkočasilo branje Mohorjevih knjig in „Nedelje“, ki jo je vsaki teden že težko pričakoval. Ni čuda, da je še na smrtni postelji, ko ga je že zapuščal spomin, spravljaj knjige skupaj, da bi jih vzel s seboj.

Pokojnemu očetu — dolgoletnemu mohorjanu — želimo večni mir, sorodnikom pa naše sožalje!

(Poroka)

Na Smihelico, to je 29. septembra, je bilo pri nas veselo ženitovanje: Erik Čimžar, pd. Obritev v Čahorčah, je pripeljal pred poročni oltar naše farne cerkve Trudijo Matic iz Žihpoljske župnije.

Poročne obrede je opravil nevistin dušni pastir, g. Česen iz Žihpolj, ki je dal poročencema zlate nauke na pot skupnega življenja. Cerkevni pevski zbor, katerega duša je Erik bil vedno in upamo, da bo še zanaprej, je z ubranim petjem olepšal poroko in poročno sv. mašo.

Obema želimo na njuni skupni življenjski poti obilo ljubezni, sreče in poguma, da bi vzgajala deco v zvestobi do Boga in naroda!

KAMEN v PODJUNI

(„Zvonovi, zvonite...“)

Blagoslavljanje zvonov spada nedvomno med najlepše in zgodovinsko važne cerkvene dogodke v župniji.

Tako proslavo je pred tednom doživela mala, zatišna župnija Kamen v Podjuni. Ne smemo prezreti tega dogodka, ne da bi vsaj v nekaj potezah opisali potek tega dne blagoslovitve tistim, ki kljub dobri volji niso mogli prisostvovati temu slavlju.

Dve svetovni vojni sta nam pobrali cerkvene zvonove. Menda so mislili odgovorni, da bodo pobrani cerkveni zvonovi odločevali in prinesli slavno zmago. A to je bila napačna pot, ker obe vojni smo zgubili. Ko so v nekem kraju v Marijini romarski cerkvi metali iz zvonika zvonove, je izkušen, odličen mož z žalostjo zaklical delavcem: „Doslej sem upal, da bomo zmagali, od tega trenutka, ko se to vrši, sem pa prepričan, da bomo poraženi!“ Mož je povedal resnico, ker njegova napoved se je uresničila.

Cerkveni zvonovi so ponos župnije. Kamenski farani, posebno možje, so se odločili za nabavo novih zvonov. Požrtvovalno je bilo to njihovo delo. Nekateri so kar s preveliko vnemo to delali in se temu ali onemu zamerili.

Trije lepo uglašeni zvonovi srednje velikosti so dospeli v našo župnijo. Največji zvon nosi ime priljubljene svetnice sv. Hildegarde, zaščitnice kamenske župnije. Dru-

Na soncu in v morju

(Pismo s počitnic ob Adriji. Z bralci našega lista kramlja Alojzij Vauti, selski župnik.)

Iz radijskih vremenskih poročil konec avgusta smo zvedeli, da je tiste dni bilo v Srednji Evropi mnogo deževja. Tudi v Primorju je bilo takrat mnogo več oblačnega in deževnega vremena kakor druga leta, vendar se je vmes tudi zjasnilo. En tak jasan popoldan je zvalil g. Janka in mene na izlet v 28 km oddaljeni Plomin.

Veselo je rezgetal in brzel spočiti „Princ“ po lepo izpeljani in gladko asfaltirani cesti proti jugozapadu. V tem stanju je bila cesta zgrajena že pod Italijo. To se mora Italijanom že priznati: v gradnji cest so mojstri! Vožnja po taki cesti je užitek. Šofer si upa pritisniti na pedal za plin, vendar pa mora vmes brzino omejevati na pogostih ovinkih.

V Lovranu smo večkrat srečevali vojake pomorščake v belih uniformah. Ko se peljeva, zagledam od daleč belo črto ob strani ceste. Prvi hip se začudim: kako da nama prihajajo naproti beli vojaki, ki korakajo eden za drugim?! Kmalu pa se pre-

gi zvon nosi lepo ime: Marija. Zvon s tem imenom ne bi smel manjkati v nobeni župniji. Tretji, najmanjši, pa se imenuje: Jožef.

Napisi na zvonovih so samo nemški. Ne vem, ali niso slovenske družine, ki so v večini v fari, nič darovale zanje...?

Za blagoslovitev je bila določena petnajsta pobinkošna nedelja. Bila je v gostu, hladno meglo zavita. Skoro negotovo je bilo, kaj bo. Sonce pa je le prepodilo meglo in nastopil je kar lep dan.

Osebna vabila, ogromni plakati, razširjeni vsepovsod, so vabili ljudi na to proslavo. Največ uspeha pa je imela, kakor povsod tudi tukaj človeška radovednost. Na ta način se je napolnil prostor pred cerkvijo, kjer se potem tudi vse razvijalo.

Ob 9. uri se je začela slavnost s sveto mašo pred cerkvijo, da so se mogli vsi udeležiti. V lepem govoru nam je gospod župnik na široko razložil namen, pomen te slovesnosti. Med mašo so prepevali pevci. Škoda, da niso pustili, da bi bilo ljudsko petje, ker ljudje zelo radi prepevajo pri takih slovesnostih.

Hoteli so povzdigniti slavje tudi z deklamacijami. Žal, da te niso preveč zanimale občinstvo, ker nekateri so bili že utrujeni. Po sveti maši se je začel obred posvetitve. Pooblaščen za to je bil mil. g. prošt iz Tinj Lenart Trabesinger. On je bil tudi razlagal obrede, pojasnjeval pomen, namen in dolžnosti faranov do zvonov, da ne bodo samo glas vpijočega v puščavi...

Slovesnost sta povečala tudi dva domača zbora. Prvi domači zbor, imenovan na plakatu MGV, sestavljen iz domačinov, je prepeval samo nemške pesmi. Imel je kar dva dirigenta, videlo se je po diriganju, da nista bila poklicna dirigenta. Zbor je izvajal znane, priproste pesmi.

Drugi domači zbor pa je pel slovenske pesmi. Dirigiral je na splošno znani dirigent dr. Franc Cigan, profesor petja na slov. gimnaziji v Celovcu. Za ta zbor so se posebno zanimali letoviščarji, ki so se tudi udeležili slovesnosti. Za te nemške letoviščarje, ki morebiti še nikoli niso slišali našega petja, je bilo to novost. Nekdo se je čudil, da se tudi na podeželju dosežejo taki uspehi pri petju. Mladi gospe, menda je bila Dunajčanka, je bilo samo žal, da ni imela pri sebi magnetofona, da bi posnela pesmi in bi jih kasneje odigrala svojemu zboru.

Da ne bi bilo zmešnjave, ker na programu ni bilo nič podano, je domači gospod župnik odredil: Pojeta oba zbora in sicer menjaje.

Kakor se navadno pri takih slavnostih nekoliko vse zavleče, tako se je tudi tukaj. Slednjič pa so se zvonovi le začeli dvigati višje in višje in zasedli svoje stalne prostore v zvoniku. Kmalu nato smo slišali prvi pozdrav zvonov. Veselje je zavladovalo v srcih faranov kamenske župnije, posebno še tistih, ki so se trudili in dosegli tako lep uspeh. Zvonovi bodo ostali med nami. Klicali nas bodo in vsak dan pozdravljali, ob naši smrti pa bodo tudi žalovali.

pričam: to niso živi vojaki, marveč beli betonski stebriči za obcestno ograjo.

Že sva daleč za seboj pustila Medvejo, Moščeničko Drago, Kraj, Brseč in druga naselja in sva po pičli polurni vožnji na cilju. Kakih 100 metrov pod nama je prekrasni plominski morski zaliv. Nad en kilometer daleč sega morje v ozkem pasu v celino. Temnomodro je in bel pas od valov opranih apnenih skal se vleče ob njem na obeh obalah in ga slikovito odraža od zelenja grmičevja na strmih bregovih. Skoro vsak avto obstoji, potniki izstopijo, da si ogledajo to čarobno naravno lepoto. Midva sva nato nadaljevala pot še do vasi Plomin ob koncu zaliva in še malo dalje, da sva si zaliv ogledala še od druge strani.

Okolica je kraševita. Mnogo je pečevja, vmes pa raste trava in nizko grmičevje. Zadnje čase pa so svet pogozdovani in dosegli lepe uspehe. Vidijo se nasadi borovcev, ki dobro uspevajo in hitro rastejo. Če bodo sčasoma pogozdili ves kraški svet, bo dobila dežela lepše lice in zarasli svet

KRŠCANSKA KULTURNA ZVEZA

bo priredila

v nedeljo, 13. oktobra, popoldne

PROSLAVA V ČAST SV. BRATOV

CIRILA IN METODA

v Globasnici.

Ob 14. uri sv. maša po vzhodnem obredu, nato akademija v farni dvorani.

Iskreno vabljeni!

Oder mladje

bo priredil v nedeljo, dne 6. oktobra 1963 ob 1/23 popoldne

pri VOGLU v ŠT. PRIMOŽU

in ob 1/28 zvečer

pri ŠOŠTARJU v GLOBASNICI

kmečko igro v 3 dejanjih

MATI TEREZA

V odmorih igrajo „Veseli študentje“

Iskreno vabljeni!

DOLINA pri POKRČAH

(Drugo romanje)

K Dolinski Mariji naši ljudje že od nekdaj radi romajo. Prihodnjo nedeljo, dne 13. oktobra, bomo imeli 2. letošnje romanje (žegnanje). — Svete maše bodo od 7. ure zjutraj naprej.

Vsi verniki iz Celovca in okolice — od blizu in daleč — ste vljudno vabljeni, da se udeležite te cerkvene slovesnosti.

Cerkveni svet Pokrče

ZVEZA ABSOLVENTK GOSPODINJSKIH SOL

Draga absolventka!

Prisrčno Te vabim, da se tudi Ti udeležiš srečanja absolventk gospodinjskih šol, ki bo v Št. Jakobu 6. oktobra 1963 ob 1. uri popoldne.

Na sporedu so predavanja: Pesem v družini in na vasi. — Kaj naj storim, da bo moj dom prijeten in privlačen. — „Polje, kdo bo tebe ljubil...“ — Potreba in važnost naše organizacije.

Nato sledi blagoslov in družabna ura.

Pridite vse, ki Vam bo le mogoče, da se zopet vidimo, se med seboj spoznamo in tembolj prijateljsko povežemo. Pripelji s seboj svoje male, največjo srečo in Tvoj ponos, da jih vidimo.

Povabi še druge bivše gojenke, ker nimamo vseh naslovov!

Vljudno vabijo

sestre in odbor Zveze.

bo gotovo tudi ugodno vplival na podnebe.

Na visokem bregu ob začetku zaliva je svet zravnin in nudi vozilom prostor za parkiranje, potnike pa vabi v svoje okrilje nov moderen motel. Na pročelju te okrogle betonske in steklene stavbe se blesti napis „Motel Plomin“. Motel je hotel, kjer se nudi okrepcilo vozačem in izletnikom, pa tudi motornim vozilom. Tudi midva sva zavila tja, nekaj iz radovednosti, nekaj iz potrebe. Terasa okoli motela s krasnim razgledom na morje naju je vabila k pripravljanim mizam; ker pa je pihljaj hladen vetrček, sva sedla rajši v zatišje notranjščine in zrla skozi steklene stene v prsto naravo. Istrski pršut (šunka, na zraku posušena) s črnim vinom nama je kar dobro teknil. Stregla nama je natakaraica, brhka Slovenka. Kakor sva slišala, ko je stregla raznim drugim gostom, pa je znala tudi francosko, angleško, nemško in zelo verjetno tudi italijansko. Tak motel obiskujejo pač gostje iz vseh dežel Evrope. Tako se more natakaraica z vsakim zmeniti v njegovem jeziku. Da, resničen je pregovor: Čim več jezikov znaš, tem več veljaš! Le pri nas na Koroškem se še dobé neumni ljudje, ki mislijo, kaka nesreča bo za otroka, če se v šoli uči tudi slovensko. Zato govorijo z njim, že doma samo nemško, česar mnogi niti sami dobro in prav ne znajo, temveč le spakodrano. Otrok naj dobi doma v družini jezikovno podlago, na kateri lahko šola gradi naprej. Ko bo šola končala, bo zmožen obeh jezikov v govoru in pisavi in to mu bo v življenju prav prišlo.

Naj bi že enkrat izginil tisti ošabni hitlerjanski duh, ki je hotel, naj Nemci gospodujejo nad vsem svetom in si druge narode zasužnjijo kot svoje hlapce!

(Dalje prihodnjič)

100-letnica tovarne Bayer

Letos obhaja znana nemška tovarna kemičnih proizvodov „Farbenfabriken Bayer“ v Leverkusenu, eno med največjimi podjetji te vrste na svetu, stoletnico svojega obstoja. Pred sto leti — 1. avgusta 1863 — je trgovec z barvami Friedrich Bayer skupaj z barvarskim mojstrom Friedrichom Weskottom odprl v Barmenu tovarno za proizvodnjo anilinskih barv, ki naj bi nadomestile do tedaj splošno uporabljane naravne barve. Podjetje je bilo zares skromno, bolj podobno obrtni delavnici kot pa tovarni, saj je začelo obratovati s samo tremi uslužbenci, toda razvijalo se je zelo naglo in že čez dve leti je začelo izvažati svoje proizvode v prekomorske dežele in v Rusijo. Leta 1870 je tovarna začela proizvajati alizarin in leta 1874 je bila proizvodnja tega osnovnega barvila že tolikšna, da se je dnevna prodaja dvignila na 3000 kg. Sintetična barvila so se tako uveljavila in postala pomemben gospodarski činitelj.

Mimo barvil so Bayerjevi kemiki razširili svoja raziskovanja tudi na druge panoge kemične proizvodnje. Leta 1888 so odkrili phenacetin, lek proti mrzlici, pozneje, proti koncu stoletja, pa splošno znani aspirin, ki je še danes poljudno zdravilo. Leta 1909 je sledilo odkritje sintetičnega kavčuka, kakih 10 let pozneje pa sintetične bune. O gospodarski važnosti teh odkritij lahko sodimo po dejstvu, da znaša svetovna poraba kavčuka danes okoli 4 milijone ton letno in da si brez njega motorizacije v današnjem obsegu sploh ne moremo misliti. Skoro 85 odstotkov navedene količine pridobivajo na podlagi izsledkov podjetja Bayer, ki razpolaga z lastnimi preizkusnimi laboratoriji za kavčuk; ta so med največjimi na svetu.

Ob petdesetletnici svojega obstoja je podjetje, ki je medtem že davno postalo akcijska družba in ki se je leto dni prej preselilo v Leverkusenu, štelo že 11.000 uslužbencev, njena glavnica pa je štela 30 mil. mark, a poslovni promet je dosegel 133 milijonov mark letno. Podjetje si je do tedaj zagotovilo že nad 8000 patentov in je imelo 44 podružnic in 123 agencij po vsem svetu.

Leta 1916 so začeli Bayerjevi obrati proizvajati pikrinsko in žvepleno kislino. To proizvajajo danes v treh tovarnah v Dormagenu na levem bregu Rena, ki so po zmogljivosti največje v Evropi. V Dormagenu je danes osredotočena proizvodnja sintetičnih vlaken, predvsem dralona in perlona, ki ga samo tu proizvajajo v mnogih barvah.

Po prvi svetovni vojni je družba Bayer prevzela tovarno fotografskih aparatov Rietschel v Münchenu, ki danes pod imenom „Agfa“ proizvaja okoli 1.000.000 fotografskih aparatov letno. Pri njej je zaposlenih 11.000 ljudi ter je drugo največje podjetje te vrste na svetu. Kemiki tega podjetja so odkrili postopek, ki je omogočil uresničitev fotografije v barvah. Leta 1940 so v Nemčiji prvič predvajali kinematografske filme v barvah.

Menda najbolj pa je ime Bayer znano po zdravilih, med katerimi so se posebno izkazala kot učinkovita zdravila za pobijanje tropskih bolezni, kot malarije, spalne bolezni, bilharzioze itd. Imena „Bayer 205“, „Plasmochin“, „Atebrin“, „Resochin“ in „Fuadin“ so na tem področju zdravilstva splošno znana. Iz Bayerjevih laboratorijev so izšli tudi takomenenovani sulfonamidi, ki igrajo v moderni medicini važno vlogo in

za katere je Gerhard Domagk leta 1939 prejel Nobelovo nagrado.

Družba Bayer prednjači v Evropi menda na vseh področjih kemične industrije, tako v proizvodnji plastičnih snovi, lakov, lepil, sredstev za pobijanje rastlinskih bolezni in zajedalcev, raznih umetnih vlaken in tako dalje. O obsegu in raznolčnosti njene proizvodnje na področju kemije lahko sodimo po tem, da štiti njene proizvode čez 40.000 patentov. V svojih obratih v Leverkusenu, Eberfeldu, Dormagenu, Uerdingenu ter v obratih sorodnega podjetja „Agfa“ v Leverkusenu in Münchenu zaposluje danes družba Bayer 78.000 uslužbencev, med temi v 180 laboratorijih 2100 kemikov, fizikov, inženirjev, zdravnikov, biologov in drugih znanstvenikov. V znanstvenih in tehničnih laboratorijih je bilo leta 1962 zaposlenih skupno 8511 uslužbencev. Prodajni program družbe zajema okoli 8500 proizvodov, med temi 3500 raznih barvil, 2500 kemikalij, 700 zdravil ter 1500 proizvodov podjetja „Agfa“. Družba je soudeležena pri številnih podjetjih te vrste po vsem svetu, zlasti v Ameriki kakor tudi v Kanadi, Mehiki, Braziliji, Argentini in Čileju. Njen skupni poslovni promet je znašal leta 1962 nad 4 milijarde mark. Od te vsote je skoro polovica odpadla na izvoz v 152 držav.

DIE MODE HEUTE — UND IM WANDEL DER ZEIT

modenschau

Freitag, 4. Oktober 1963 jedesmal um
Samstag, 5. Oktober 1963 20 Uhr

IM GROSSEN KONZERTHAUSSAAL
KLAGENFURT, Mießtaler Straße 3

Conference: Ernst Track
Musik: Eduard Macku Combo

Karten im GOC - Kaufhaus „forum“
Eintritt freil

Za naše gospodinjje

Čiščenje preprog

Preproge je treba pogosto čistiti, da ostane dolgo lepe. Stepamo jih vedno po narobni strani, krtačimo pa s prave strani. Pozimi jih stepamo na snegu, da ostane vsa umazanija v njem. Mastne madeže čistimo z magnezijem in bencinom. Barve na preprogi osvežimo s kislim zeljem, ki pa ne sme biti premokro.

Zelo umazane navadne preproge lahko tudi peremo. V ta namen napravimo naslednjo raztopino: 30 g sode, 30 g boraksa in 20 g zrezanega mila na 1½ l vrele vode. Ko se raztopina ohladi, vlijemo še 10 g salmiaka. V tako pripravljeno raztopino pomakamo mehko krtačo in zdrgnemo sprášeno preprogo. Milne pege speremo s čisto vodo, ki ji nazadnje dodamo še malo kisa. Vselej pa je treba predvsem preizkusiti, ali barve prenesejo pranje.

S kislim zeljem snažimo preproge tako: najprej dobro iztepi prah in ga izkrtači z dobro ščetko. Nato natresi po preprogi dobro ožetega kislega zelja in nekako pometaj s to „krtačo“ po preprogi. Barvo preproge osvežiš tudi z vodo, ki si ji pridala salmiakovca: dve tretjini vode, in eno tretjina salmiaka. Namочи krtačo v vodo in drgni po preprogi od leve proti desni. Volnene preproge očediš tudi s krpo, namočeno v kisu. Tintne madeže odpraviš iz preproge z mlekom. Vzemi svaljek bombaža, gobo ali pivnik, pomakaj v mleko in izpiraj madež, dokler ne izgine. Prav tako si pomagaš z limonino kislino. Oljnat madež odpraviš iz preproge z bencinom ali s pivnikom in gorkim likalnikom. Druge madeže pa odpraviš z milom in vodo; splakni s čisto vodo in posuši s cunjjo.

Če opaziš molje, preprogo dobro iztepi in izkrtači, nato pa prelikaj z mokro krpo.

Če jo namočiš v salmiakovi raztopini, bo učinek zanesljivejši. Para in vročina uničita vse, kar je v preprogi živega. Če le mogoče, iztepajmo preproge ob meglenih in vlažnih dneh, ko se prah hitreje in bolje usede, pozimi pa, kakor rečeno, na snegu. Perzijske in druge preproge zahtevajo še posebno skrb. Ko si takšno preprogo dobro iztepla, očisti mastne madeže z bencinom, vso preprogo pa čisti z vodo, ki si ji dodala salmiaka, tako dolgo, dokler ni popolnoma čista. Da se volna spet dvigne, jo zlikaj narobe kakor baržun in preproga bo prenovljena. Kuhinjske in dolge vežne preproge iz kokosovih vlaken pa očediš, ko si iztepla prah, z močno krtačo in slano vodo: 200 g soli na 20 l vode.

Kako shranimo preproge čez poletje? Natosi na preprogo naftalina ali kafe in jo zvij lepo enakomerno skupaj. Da ne bo uhajal naftalin, ovij konice v papir in ga zaveži okoli preproge. Ob vogalih se preproge kaj rade zavijajo, ko leže na tleh. To preprečiš, če na spodnjo stran prišiješ svinčene gumbe, zavite v krpico.

Spravljanje zelenjave v jeseni

Zelenjavo in sadje lahko na razne načine shranimo. Zelenjavo navadno spravljamo na tele načine:

1. da jih zakisamo s tem, da jih spravimo v sol, n. pr. stročji fižol, kisló zelje itd.;
  2. da jih sušimo, večkrat tudi stisnemo v kepe; pri tem izgube nekoliko svojega prvotnega okusa in duha, vendar ohranijo vse sestavine svežega sadja;
  3. da jih zapremo v kozarce, ki jih potem izpostavimo hudi vročini, da na ta način uničimo kali vrenja ali gnilobe; ta način imenujemo steriliziranje;
  4. da jih vlagamo v jesih, olje, sol ali sladkor.
- Sadje si ohranimo za poznejšo porabo:
1. da ga vložimo v močno raztopino sladkorja, kar je zelo znan in star način konserviranja;
  2. da ga sušimo; suho sadje je v svetu iskan trgovski predmet in je za prehrano velikega pomena;
  3. da ga vlagamo v kis;
  4. da ga vkuhavamo kakor n. pr. sadne ocedke, marmelade).
- Naj bi ne bilo gospodinjje, ki bi si ne pripravila za čas bolezni ali za zimsko dobo vsaj nekaj zelenjadi in sadja v tej ali oni obliki, da ga ob teh časih vzame v roko in postreže z njim družini. Na ta način tudi zelo lahko izpreminja jedilne liste v tistih časih, ko ji vrt ničesar ne nudi, družina pa vendar čaka, da bo dobila kako izpremembo na mizo.

Za naše matere

Oh, ti otroci...

„Ali je Marjetka res ljubosumna...?“
Moj prvi mož, Marjetkin oče, je umrl, ko je njej bilo šele eno leto. Šest let nato sem se drugič poročila. Od tedaj dalje opažam pri Marjetki tako čudno obnašanje, da si ga res ne znam razložiti. V hiši mi je ustvarila neznosno vzdušje. Moj mož si je na vse načine prizadeval, da bi si pridobil njeno naklonjenost, toda vse zaman, ona vztraja v svoji zagrenjenosti. Kaj naj storim?

Odgovor:

Marjetka — gospa — je bila vajena uživati vašo ljubezen „sama“; svojega očeta ni poznala in sedaj se čuti prisiljena deliti, deležiti svojo ljubezen s človekom, ki je za njo nov, oprostite gospa, tujec, neznanec, to je z vašim ljubečim možem.

Zavedajte se, gospa, da ni to kaka nova težava. Vsaka vdova z otroki, ki se drugič poroči, mora že naprej računati s takimi težavami.

V pismu tudi omenjate, da jo mislite dati v zavod. Toda, nikarte tega, gospa! To bi bil lahko usoden korak! Deklica ne sme biti od domačega ognjišča odtrgana, odstranjena, ampak jo je treba za družino znova pridobiti, osvojiti. Način pa, da si boste skupaj z možem spet pridobili njeno iskreno, pristrčno ljubezen, je samo in edino z ljubeznijo. Pri vsem tem prizadevanju pa morate imeti pred očmi, da je Marjetka še otrok in da svojih čustev, notranjih doživljajev še ne more in ne zna pravilno izraziti, a ji kljub temu, kot sami čutite, že povzročajo težave.

Otroci so radi trmasti tudi v dobrih stvarih (n. pr. Marjetka v ljubezni do vas, gospa), ne dopuščajo nobene delitve, so „trmasto zvesti“. Če se enkrat navežejo na družinski krog, potem jim vsaka tuja oseba velja za vsiljivca, tihotapca.

Marjetka se mora najprej in predvsem pomiriti, duševno umiriti. Ljubezni do svojega „novega očeta“ ji ne smete vsiljevati. Ne smete jo nasilno postaviti v to „novo družino“, ampak jo po ovinkih in počasi vabiti, naj se le brez strahu približa k ognjišču. Njenim čustvom ne smete povzročati nasilja: trenutno morda zgleđa uporna, hudobna, a vse to izvira iz njenega razburkanega notranjega življenja in tudi ravno zato je nikakor ne sme odstraniti od sebe, ker bi s tem le še povečali njeno žalost, „ljubosumnost“.

Vaš mož, ki je, kakor pravite, z vami nadvse dober, pa naj ima z njo mnogo, mnogo potrpljenja. Saj bo v kratkem, prej kot si sedaj morda mislite, vaš trud bogato poplačan. A še enkrat vam priporočam: najboljši in edino sredstvo je previdna, tenkočutna ljubezen. In ko bo Marjetka spet vračala obema ljubezen za ljubezen, se bo spet povrnil tako zaželeni mir in toplota v vaše družinsko ognjišče!

Novosti na avtomobilski razstavi v Frankfurtu

V Frankfurtu je bila od 12. do 22. sept. 41. mednarodna avtomobilska razstava. Odprl jo je minister za gospodarstvo in bodoči kancler prof. Erhard. Na razstavi je prisotnih 840 razstavljalcev iz 13 držav, med temi je 41 avtomobilskih tovarn iz osmih držav. Razstave so se udeležile italijanske tovarne Alfa Romeo, Abarth, Fiat, Innocenti, Ferrari, Iso-Rivalta, Lancia in Maserati.

Tudi na tej razstavi je prišla do izraza moč zahodnonemške avtomobilske industrije, katere vpliv se vedno bolj širi v zapadnem svetu. Ta industrija igra še posebno vlogo v okviru Evropskega skupnega tržišča. Zahodnonemška industrija, zlasti tovarna Volkswagen, izvažá čedalje več svojih izdelkov v ZDA. V prvih šestih mesecih letošnjega leta je zahodnonemška avtomobilska industrija povečala svojo proizvodnjo za 13 odst., izvoz pa kar za 18,3

odstot. Računajo, da bo letos proizvodnja nemških avtomobilov dosegla 250.000 vozil. Med novjšimi nemškimi izdelki naj ocenimo luksuzno „Mercedes 600“, ki stane kar 300 tisoč šilingov. O tem vozilu pišejo, da bo konkuriralo vozilom Roll's Royce.

Na razstavi smo opazili seveda tudi nova vozila italijanskih tovarn, predvsem tovarne Fiat iz Turina. Zanimivo je, da stanje italijanski avtomobili v Nemčiji manj kakor v Italiji. Med italijanskimi vozili vzbujá pozornost novo vozilo Giulia Sprint GT, ki ga razstavlja tovarna Alfa Romeo. Med italijanskimi tovarnami razpeča v Zahodni Nemčiji največ svojih izdelkov Fiat; to spravljajo tudi v zvezo z okolnostjo, da je ta tovarna povezana z nemškim podjetjem Neckar, ki je dobro organizirano.

Prihodnje letošnje avtomobilske razstave bodo v Parizu (od 3. do 17. oktobra), v Londonu (od 15. do 26. oktobra) in v Turinu od 30. oktobra do 10. novembra.

ZA DEKLETA:

Zakaj nisem lepša . . . ?

Če se pojavi v družbi dekleta z izredno lepoto, se oči vseh obrnejo vanjo. Fantje kar iščejo prilike, da se bliže spoznajo z njo, dočim se v marsikaterem dekliškem srcu pojavi zavistna misel: Zakaj jaz nisem lepša . . . ?

Ob resnejšem razmišljanju o lepoti je treba omeniti troje: najprej to, da ima vsako dekleta, kot sploh vsak človek, nekaj lepote in da si skoro ni mogoče misliti absolutno grdega bitja. Znano je tudi, da notranji darovi vplivajo na zunanjo lepoto. Plemenitemu človeku večkrat kar odseva njegova dobrotta iz oči in dobrega človeka že sijaj njegovega obraza razodeva. Podobno opazimo tudi na hudobnem človeku že na njegovi zunanosti, s kom imamo opraviti.

Ko je veliki slikar Raffael iskal motive za svojo sliko o zadnji večerji, je za apostola Janeza našel lepega mladeniča, ob katerem je umetnik ustvaril svojo umetniško. Ko pa je iskal človeka za Judeža, je v rimskem predmestju našel zgubljenega človeka in ga povabil v svoj atelje. Tam pa sta se spoznala: ta grdi človek je bil nekdanji lepi „Janez“. To je storil greh in zgrešeno življenje.

Ob tem razmišljanju se nam stavi vprašanje: Čemu je Bog razlil svojo lepoto na stvari? Načelen odgovor se glasi: Kakor so vse stvari ustvarjene zato, da nas vodijo k Bogu, tako je tudi lepota zato dana tej ali oni stvari. So še seveda tudi drugi cilji lepote: da n. pr. razveseljuje, ugaja, privlači in itd., a prvi je to. Zato je lepota, ki vodi proč od Boga, nesmisel in huda motnja v božjih načrtih.

V tesni zvezi z gornjim vprašanjem je naslednje: Zakaj je Bog dal enemu dekletu toliko lepote, drugemu pa tako malo?

To je skrivnost. Gotovo je, da je Bog v svojih darovih popolnoma svoboden. Kar imamo, vse nam je podarjeno. Če je druga prejela več, se nima nihče pravice pritoževati. Če damo enemu beraču en šilling, drugemu pa dva, od obeh pričakujemo hvaležnosti in nas bo kaj čudno prizadelo, če nam bo prvi, namesto da bi se zahvalil, očital, kakaj smo drugemu dali več. Prav taki berači smo pred Bogom. Bog je vsakemu dal, kakor je hotel in vedno se končno izkaže, da je bilo tako najboljšje. Čisto gotovo je, da se Bog pri razdeljevanju lepote ozira na vse, on ve, da bi to in to dekleta s takim značajem zašlo, ko bi ji dal mnogo lepote, pa je zato pri njej z lepoto bil bolj skromen. Pa tudi to je gotovo, da je zmedo v tem naredil izvirmi greh in da bomo nekoč poveljani nepopisno lepši.

Da boš lepša, privlačnejša, povsod priljubljena, moreš sama največ doprinesti. To pa ne s tem, da se lepote iščeš, oblačiš po najnovjšem kroju, temveč da si dobra, plemenita in ljubezniva . . .

ZA MLADINO IN PROSVETO

Svet v revoluciji

(Vtisi kanonika Cardijna)

V duhu materializma

Vsi činitelji vrtočnega oblikovanja sveta delajo danes v duhu materializma. Vsi stremijo za zemeljskim, časnim ciljem in se pri njem ustavijo. Vsi zanemarjajo vprašanje onostranstva, večnosti, duhovnosti.

Imajo ti milijoni ljudi neumrljivo dušo? Ima vsak isto večno usodo? Imajo od Boga določeno nalogo? Silni tehnični napredki, gigantski napori industrializacije in svetovne vzajemnosti ta vprašanja zanemarjajo, jih skrivajo, se borijo proti njim. To lahko ugotovljamo mesec za mesecem pri organizaciji dela, gradnji mest in celo v kulturi in v vzgoji.

Osupnemo in se ustrašimo, ko ugotovimo odmeve tega na dveh bistvenih popriščih človeškega življenja, na osebi in na družini.

Razosebljenje

Tem neštevilnim izkorinjenim, v tujino poslanim, z nezasišano lahkoto presajenim masam iz pokrajine v pokrajino, iz ene dežele ali kontinenta na drugega, grozi, da izgube vedno bolj vso osebnost, vse osebno življenje in vsako osebno prepričanje. Neizmerne črede ljudi žive v čredi, delajo, se razveseljujejo, mislijo in hočejo, čutijo in reagirajo čredoma, često žal brez pastirja. Vse pomaga k temu: delo na trak, skupno stanovanje in često skupna oprava, vzgoja po tisku, radiu in kinu, le zaradi dobička prirejene zabave in razvedrila.

Nepismenost — problem

Na svetu je še vedno okrog 700 milijonov ljudi ali okrog 50 odst. vseh odraslih prebivalcev zemlje, ki ne znajo ne brati ne pisati. Na nekaterih območjih je nepismenost prebivalstva 70—80 odst. V poročilu, ki ga je objavil UNESCO, je rečeno, da se bo obstoječemu številu nepismenih v prihodnjih petih, šestih letih pridružilo letno še 20—25 milijonov nepismenih odraslih prebivalcev sveta. Organizacija opominja, da bo povečano število nepismenih na svetu ogrozilo načrte za povečanje življenjskega standarda. UNESCO zato predlaga desetletni program, v katerem bi okrog 350 milijonov odraslih prebivalcev v Afriki, Aziji in Latinski Ameriki naučili brati in pisati. Stroški za izpeljavo tega programa bi znašali 191 milijonov dolarjev.

Obiskal sem tovarno, v kateri do skrajnosti pritirana delitev dela na tekočem traku, ki se nikoli ne ustavi, poniža človeka do položaja robota. Kretnje postajajo vedno bolj enostavne, monotone, mehanske: vrtanje lukenj, vlaganje zakovic, polaganje vijaka, njegova pritrditev, zvarjenje koščka . . . in trak gre naprej, najprej in pušča komaj toliko časa, da dvigne glavo. Učna doba postaja vedno krajša. Lahko postaviš druge in med seboj izmenjaš črnce in belce, odrasle in mlade, moške in ženske.

Ni več veselja pri delu, nič več ponosa, nič več stremjenja! Le zaradi dobička prirejeno razvedrilo pa konča s popolnim poživljenjem, kar je delo začelo z razosebljenjem.

Uničenje družin

Morda najbolj žalostna ugotovitev je uničevanje družin. Brez družine ni več osebnosti, ni več družbe.

V Severni Ameriki, zlasti v Združenih državah je nivo življenja višji kot v Evropi. Skoraj vsak ima tam kopalnico. Vedno več jih ima svoj avto, svoj motor. Vsi imajo priprave za taborjenje in za nedeljski počitek ob morju ali v gorah. Toda ni več prostora za zibelko ne za otroka.

V Južni Ameriki je proletariat in celo podproletariat v skrajnem uboštvu. Tam se ne poročajo več. Število divji zakonov je strašno in število nezakonskih otrok dosega tam 80 odstotkov. Tudi pomanjkanje duhovščine v tej tako rekoč katoliški deželi je katastrofalno: malo ali nič domačih duhovnikov.

Delavski razred

Ta revolucija dosega svoj višek in najsilnejše učinke v delavskem razredu. Ta postaja kljub nacionalizmu in narodnostnim sporom vedno bolj enoten blok, poln neodoljivih teženj, izzvanih skupno od fizičnih in moralnih činiteljev, ki smo jih omenili in ki dobe sredi delavske mase najbolj ugodna tlá, ki so dovezetna za vse razbrzdanosti.

Moreče vprašanje, ki vas povsod pričakuje, ki vam ga postavljajo vsi poslušalci, je: „Ali se bo posrečilo delavski razred odvrniti od komunizma? Ali bo Cerkev uspelo znova osvojiti delavski razred sveta?“

(Konec)

Iz filmskega sveta

MLADINA PRED TELEVIIZIJO

Bolj ko se uveljavlja televizija, tem več je problemov, ki so s tem v zvezi. Poleg novosti, ki jih je kino prinesel družbi, je treba pri televiziji upoštevati še posebnost, da ima kakor radio neposreden stik z družino. Na ta način doseže televizija vsakega človeka (seveda v državah, kjer je televizija prodrla že v vsako družino).

Že sama nabava televizijskega aparata prinese v družino velike spremembe. Kako naj to vpliva na družinsko skupnost, družabnost, povezanost v družinskem krogu? Zlasti otroci v takih družinah še bolj pogrešajo že itak zaradi prevelike zaposlitve staršev njih družbo. Tako pa še televizijski program odvrta starše od otrok in obratno.

Druga težava pa je zaradi kvalitete in moralne vrednosti televizijskih programov. Splošna je tožba, da ti programi ne zadovoljujejo; premalo so vzgojni in preveč gangsterski. In to celo v zgodnjih večernih urah, ko so povsod še otroci navzoči.

Tretje zlo televizije pa je v tem, da je nemogoče nadzirati prisotnost mladine pri oddajah, ki so „za mladino neprimerne“, čeprav bi bili takšni programi določeni za pozne ure. Statistika je namreč ugotovila, da v Zapadni Nemčiji okrog 47 odstotkov otrok od 6- do 12-letnih gleda programe po deveti uri zvečer. Podobno so ugotovili tudi v Angliji, kjer blizu 50 odst. pet- do petnajstletnih gleda televizijo v času od pol 10. do pol 11. ure, blizu 10 odst. pa jih ostane pred televizijskim aparatom do pol 12. ure. Isto so potrdile tudi ameriške poizvedovalne statistike.

V kritiki televizije navajajo zlasti nevarnost, da mladina pri rednem gledanju pride pod magični vpliv slabih oddaj. Saj so našli, da so v Ameriki v enem tednu prikazali kar 7665 slučajev nasilja in divjaštva.

TELEVIIZIJA JE DRAGA REČ

Iz poročila južnonemške radio-televizijske družbe je razvidno, da so izdali v letu 1962 za produkcijske stroške pri televiziji na zabavne oddaje v eni minuti 4000 nemških mark, za televizijske igrske oddaje pribl. 3500 in za druge manjše oddaje približno 3000 nemških mark. Za televizijske filme, ki so jih kupili ali vzeli na posodo, pa so stroški dosegli na minuto 50 nemških mark.

Za smeh

Litvanci rokoborci

Na olimpiadi v Rimu je neki časnikar vprašal litvanskega rokoborca:

„Razložite mi, zakaj ste postali vi Litvanci najboljši rokoborci, odkar je vaša dežela ena izmed ljudskih republik Sovjetske zveze?“

„Zato, ker nam naš šport nudi veliko zadovolženje. Imamo priliko, da lahko Rusom razbijamo glave in dobimo za to še zlate kolajne . . .“

„Mamka, pridi no dol!“

„Maaamkica, da bi te koklja, kje so pa ključki?“

In že je ceptala in taptala in škrabljala divja tolpa po stopnicah. Hitro je poskril svoji dve debeli kiti pod zavijačo.

„Potrpite nekoliko, takoj pridem!“

Razen svojih lačnih treh mladcev je v kuhinji našla lovca Marcela, kateri je hotel govoriti z očetom zavoljo neke dogodivščine z divjimi lovci.

Prinesla je in postavila pred moške vina, kruha in slanine. Trije mladci so takoj prigriznili, lovec je pa izpil samo požirek vina, gugal se je na svojem stolu in ni pustil Mamke iz oči.

„Mamka, kako ste postala lepa v zadnjem času; človek ne bi verjel!“

„Eh, ne govorite tako neslano!“

„Ne, prisežem vam, to je moja prava misel, prav nič se ne šalim.“

Hotela je biti huda, pa se ji ni dobro posrečilo, ker je čutila, da ji pričinja zavijača lezti nizdol nad kitama, ki ju je bila v naglici stlačila pod njo.

Mladci so bili to seveda že davno opazili in najmlajši je zahrbtno in skrivaj potegnjen pentljo. Na, zdaj jo je pa imela. Vsi lasje so ji zdrknili preko pleč. Kakor divja mačka je skočila proti porednežu, toda lovec jo smeje zgrabi za roko:

„Pustite ga, Mamka, to ni nobena nesreča. Zdaj vsaj vem, da ne nosite lasulje. Kakšna griva je to!“

Poskušala je zmurniti svojo roko, ali pretrdo jo je držal. Udarjala je z nogo, obliž jo je rdečica, lovec se je pa smejal . . . nato

Helena Haluschka:

14

Mamka

LAMOTSKI

župnik

Kar pa je zdaj sledilo, županu ni bilo težko: dosegel je, da je bila odstavljena učiteljica imenovana za voditeljico poštnega urada in da je dobivala za 33 frankov višjo plačo.

Tako je pomagal vladi varčevati! Hi, hi, za celih 33 frankov je zmolzel državo . . .

Občina se je vila od smeha, da je bil župan tako potegnil vlado. Pri tem pa občanom ni prav nič prišlo na um, da bi upokojili starega pismonoša, ki je že štirideset let opravljal svojo službo.

Da pismonoša ne zna brati, to ni pač nikakva nesreča, nasprotno: ker je moral od hiše do hiše spraševati, za koga neki je pismono, je vsakdo zvedel vse novice prav hitro in na najbolj preprost način — če je Pavel pisal iz Algira svoji Marički, če je voditeljica že prejela svoj časopis z lepimi podobami in tudi vse druge reči.

Poslopje za novi poštni urad je bilo sezidano in stoji še danes mirno in tiho sredi svojega majhnega vrta, obsevano od sonca. Tu notri pa ima le eden besedo, vsa vas ga razvaja in ljubkuje: majhen bodoči „neznan vojak“, ki pravkar dremlje v opoldanskem spancu, drobne pesti ima stisnjene na materinih prsih, pesti, tako velike kakor rožni list in take močne, da bi bile malodane vrgle — ministrstvo!

Nikoli ni imela drugega imena kakor „Mamkica“, tudi ne, ko je bila še otrok in ni sicer nič „malega“ oskrbovala kakor pišance in račke na kmetskem dvorišču. Ze kot prav majhna deklica je bila podobna mamicam. Urna, razumna, zmeraj skrbna za koga ali za kaj. Zato se ji ni prav nič težko zdelo varovati bratce, ki so pozneje prišli na svet, pustila je, da so ji le-ti delali silo: „Mamkica tukaj“, „Mamka tamkaj“, „Mamkica, igray se z nami“, „Mamka, poj“, „Mamka, delaj“.

Trije dečki so se je oklepali bolj kakor matere. Seveda je le-ta tudi po zadnjem rojstvu ostala boleha in posledje je zelo pogosto morala ležati v postelji, dokler ni po nekaj letih bolehanja in hiranja umrla in zapustila svojega moža s štirimi otroki, od katerih je imel najmlajši dve leti in najstarejša, Mamka, še ne dvanajst.

Ko so mater pokopali, je pristopila Mamka k očetju, ki je nemo in zelo žalosten sedel pred ugaslim ognjem na ognjišču in buljil v pepel.

„Oče“, je rekla, „na mene se lahko zanesete.“

Mož jo je, prvič, vzel na svoja kolena in dejal: „Če bi tebe ne imel!“

In zdaj je jokala Mamka bolj kakor takrat, ko so pokopavali mater; takrat jo je bila še vse preveč prevzela skrb za bratce.

Odslej Mamka ni več hodila v šolo. Postala je bila desna roka svojega očeta in je obravnavala in gospodinjala na dvorišču namesto svoje umrle matere. Svoji dve kiti,

P * I * S * A * N * O * * B * R * A * N * J * E

Gay Street:

IZSILJEVANJE

(Nadaljevanje in konec)

Toda opolnoči zopet ni nihče pustil pake-ta na nabiralniku. Neznanec je čakal celo uro. Nato je odšel.

V petek je četrte ure, preden se je Manes vrnil iz službe, neznanec odšel k njegovi hiši.

Čakal je nekaj minut, preden so se vrata odprla. Pred njim je bila žena. Sedela je na invalidskem vozičku. Ves njen obraz je bil poln brazgotin.

„Vstopi, Al,“ je rekla.

„Niti nocoj ga ni bilo z denarjem. To je bilo že tretjič. Ali ti to ni zadosten dokaz?“ Ni ga hotela pogledati.

„Ne, tega ne morem verjeti, Al. To še ni dokaz.“

„Kaj pa je z denarjem, ki si mu ga dala? Kam ga je skril?“

„Ne vem. Ampak to še ni dokaz.“

„Če ti je potreben še en dokaz, ga boš dobila. Čez pet minut se bo vrnil domov. Pojdi v spalnico in ne oglasi se, ko te bo poklical! Ne pridi iz sobe, preden ti ne rečem.“

Ko so se vrata za ženo zaprla, je neznanec izlek iz žepa pištolo in jo izpraznil. Nato je potisnil revolver zopet v žep.

Čez nekaj minut je slišal, kako so se vhodna vrata odklenila in zaklenila.

„Charlotta!“ je Manes poklical ženo.

Neznanec je stopil predenj s pištolo v roki.

„V spalnici je!“ je dejal surovo; „ampak ne bo se vam več oglasila.“

Manes se je naslonil na vrata in prebledel.

„Opozoril sem vas,“ je dejal oboroženi

Lj. S.:

MISEL MOJA

Misel moja — romarica tiha,
med goré, v domači svet, potuje...
Mnogo upa, mnogo pričakuje —
med veseljem in boleščjo niha...

Z njo na pot srcá gre hrepenenje —
do globine je od njega bolna,
sladkih sanj in mladih dni prepolna...
Oh, in skoraj skoraj že jesen je...

Misel moja vse bo preletela,
ves planinski raj za hip objela
od Škrbine, Mengor pa do Krna.

Bistra Soča, v soncu nit srebrna,
bo popevko znano zašumela —
v meni speči ogenj razplamtela...

je utihnila in imela solze v očeh. Zdaj je lovec postal rdeč kakor kuhan rak ter jo je spustil.

Ježila se je nanj zaradi tega še dolgo časa. On si pa ni nič storil iz njene nejevolje in, ker je rad prišel k njenemu očetu, je večkrat po tem ovinku govoril z njo.

Včasih je skrivaj gledala za njim zdaj za zastori, in priznati si je morala, da je postaven in lep mladenič. Marsikatero mladenkice so se mu nasmihale, zlasti plavalasa Säblijeva hči pri svojih šestnajstih letih. Mamka ni mogla trpeti plavolask — pač vprav zato, ker jih je lovec rad gledal.

Pri praznovanju po dokončani žetvi je plesal s plavalaso Säblijevo. Mamka je videla pri svojem oknu. Za ples ni imela prav nobenega časa. Obnašanje Säblijeve hčere se ji je zdelo nezaslišano. Kako je ta ženska oseba položila roko na njegova pleča, kako blizu je sklanjala svoje lice k njegovemu! Fej bodi obema! Ona je „taka“ in tudi on je lahko miseln ptič. I, saj je bila to že vedno vedela. Fej!

Toda zvečer nato je najprej njemu voščila „lahko noč“, prejela je pa le razmišljen odgovor. Ni obstal pri njenih vratih. Tedaj ji je bilo, kakor da se ji je bilo srce skrčilo, tako težko — tako težko.

Naslednjo nedeljo je lovec sedel v cerkvi zadaj za njo, in ona ni mogla moliti. Po božji službi je pa hotela ponosno mimo nje; stal je pri vratih in zdelo se je, da jo pričakuje. Ali pa je morebiti vendar čakal na plavalaso Säblijevo hčer?!

moški in se mu počasi približal. „Rekel sem vam, da ne poznate šale. Moral sem vam dokazati, da sem resno govoril!“

„Zdaj pa boste... še mene...?“

„Še vas ubil?“ se je zasmel porogljivo. „Morda bom, morda ne bom. To je odvisno od vas, prijateljček. Kje je denar, ki bi mi ga morali prinesiti? Sem z njim!“

„Ta... takoj vam bom dal... vse...“

Stopil je h knjižni polici, vzel z nje tri knjige in pričel listati po njih.

„Dobro ste ga skrili, gospod Manes. Vaša žena gotovo ni mnogo brala, mar ne? Zato tudi nikoli ni izvedela, kam ste bili denar skrili.“

Manes je izročil knjige z denarjem oboroženemu moškemu.

„Ali ste se res samo zaradi njenega denarja poročili z njo, Manes?“ je vprašal moški s pištolo. „Seveda, posebna lepota ni bila. Da bi se je znebili, pa ste uprizorili prometno nesrečo. Pri tem pa ste imeli smo-

J. Br.:

Povest od včeraj in danes

Bolnišnica... Očesni oddelek... Emica sedi ob oknu. Drobne, bele roke ima sklenjene na mizi. Vidi se, da razmišlja. S tipajočim, tako značilnim korakom slepih se približa Janez:

„Emica, zaigraj nam nekaj!“

„Ne morem danes, Janez; se mi noče.“

Janez razume. V edino oko, s katerim še ujame malo svetlobe, plane nekaj kakor plaho sočutje. Ve, da se slepim malokdaj hoče petja in igranja. Nič ne reče, vzdihne in sede.

Emica spet misli. Redko je, da ona razmišlja. Navadno samo topo strmi, drugič poje in igra na citre, tretjič se smeje in šali. Najraje ima, da ji ni treba na nič misliti. Toda danes mora, mora! Zjutraj je dobila pisemce; prečitala ga ji je onale Micka, ki še malo vidi. Pisala je sestra od doma...

„Emica, daj no ono: ‚Eno rož'co ljubim!‘ Ti igray, me bomo zapele!“ zaprosi iz drugega kota Nežika. Emica ima Nežiko zelo rada, največ zato, ker toliko trpi: žena je in mamica in še lepa in mlada. Eno oko ji je že umrlo, jutri pa bo že tretjič operirana na drugem. Potem pa, kakor bo padlo... Danes zjutraj je jokala na postelji. Emica je razločno slišala pritaženo hlipanje. Zdaj pa si želi petja, da ji v njem utone vsaj par teh strašnih, dolgih minut. Emici pa vre po

Pomočil je svoje prste v kotliček z blagoslovljeno vodo ter jih držal resnobno njej naproti. Plaho se je doteknila njegovih prstov ter se pokrižala. — Ali je pač opazila to Marija, naša ljuba Gospa, v stranski kapeli?! Ali je bil ljubi Bog nejevoljen nad tem?!

Zunaj se smehlja poletje, travniki niso nič drugega kakor cvetlična preproga in — ne: ni mogoče povedati, zakaj je svet danes tako lep!

Popoldne si je nadela svetlo obleko in se šla sprehajati — prvič brez otrok. Bila je tako vesela, tako slovesno nastrojena, da je celo, kakor imajo mestni ljudje navado, stopila v visoko travo, da bi trgala velike marjetice ali kresnice, imela je polne roke belih zvezdic z zlatim srcem. Šla je dalje do gozdnega travnika, tjakaj, kjer v velikih množinah cveto temnovišnjeve potočnice ali spominčice. Travnik je bil mokrotan, tako mokrotan, da se je Mamka kmalu v njem pogreznila do gležnjev; tukaj je močvirno, toda onkraj čez potok, tam je suhi gozd in v gozdu stoji gozdarska hiša.

Do tja... ne, do tja ne gre, pač pa v bližino.

Od druge strani potoka jo opazi lovec ter se smeje: „Mamka, počakajte, ponese vam semkaj.“

Mamka je bila le preveč prestrašena, ko ga je zagledala; saj vendar ni bila prav nič slutila, da je lovec tukaj!

„Kaj vam pride na misel!“

Ko si pa boječe od enega kamna do drugega išče poti, postaja zmeraj hujše in zdaj je celo popolnoma zabredla v močvirje.

lo, da ni umrla, temveč je samo ostala invalid. Ali ni tako?“

„Pustite me pri miru!“

„Vseeno vam je bilo, da sem jo hotel ubiti, samo da obdržite denar. Napravil sem vam torej uslugo, kaj, prijateljček!“

Pristopil je tesno k Manesu in mu potisnil pištolino cev k rebrom.

„Ali imam prav?“ je vprašal grozeče.

„Da,“ je komaj izustil Manes. „Napravili ste mi uslugo. Zdaj pa vzemite denar in se izgubite!“

Moški je z brezobzirno kretnjo vzel denar in stopil proti spalnici. Potrkal je nanje trikrat. Vrata so se odprla in žena je zagledala zbegani obraz svojega moža, ki je drhtel od strahu.

„Torej je res?“ je spregovorila tiho. „Moj brat je imel prav!“

„Tvoj brat?“

„Da!“ je dejal moški s pištolo. „Jaz sem njen brat. Bil sem leto dni na turneji in zato ji nisem mogel prej pomagati. Jaz sem igrallec, Manes, in ne izsiljevalec. Moral sem zaigrati to vlogo, da bi izvedel, s kakšnim človekom se je poročila moja sestra...“

glavi: sestra piše: „Viktor se je poročil. Vzel je Verico.“

„Pa res, Emica, dolgčas je. Zapijmo ‚Prišla bo pomlad‘. To smo včasih tolikrat urezali!“

Nagonsko zaokrene Emica glavo. Po glasu pozna govorečega. Povedali so ji, da je to Ljubo, mlad, slok študent z dolgim vratom in bledim obrazom. Oni dan ji je zapal:

„Veš, Emica, če bi izpregledal vsaj na eno oko, zavriskal bi prek polja!“ Kakor ona, živi tudi on v tišem upu: drug teden, drug mesec morda izpregledam!

„Na tvojo besedo, Ljubo!“

In Emica že igra in poje. Beli prstki brodiijo po strunah in vlivajo vanje pesem in pomlad in sonce in rože in svobodo. Ne sebi, svojim šotrinom poje o vsem tem. Igra, igra in poje. Ve, da je zunaj vigred. In sonce sveti vsem, še onim, ki ga ne marajo. Sem v bolniško sobo ga ni. Joj, ujela bi to svetlo, zlato oblo in jo vrgla med te svoje brate in sestre, ki pojó krog nje. Pojo, pa se iz melodije sliši bolesten jok njih duš. Še sebi bi nasula v oči polno drobcev te čudežne zlate oble. Tedaj bi ti najbednejši nehali jokati in bi se prvič glasno zasmeljali. Ker bi imela zopet sonce v onih votlinah na obrazu, ker bi zopet videla. Da, ko bi se sonce ujeto dalo...! Pa če bi se tudi dalo, bi ga Emica ne ulovila, ker ga

V nekaj skokih pride le-sem Marcel, pogumno jo zgrabi pod koleno ter jo visoko dvigne. Držala se je napeto in trdno in ravno kakor sveča, v eni roki je vihtela svoje cvetlice, da bi se obdržala v ravnovesju, v drugi roki pa svoj slamnok, v svoji zadregi se je pa držala tako nerodno, da je izgubila navnotežje in se z lovцем vred usedla sredi potoka. Kakor dolžnosti zvesta je visoko dvignila cvetlice in slamnok in osupli lovec ni spustil njenih nog. Nista vedela, kako se je vse to moglo tako zgoditi. — Potem, ko sta bila zadosti občudovala drug drugega, sta končno vstala, in potlej sta se ves popoldan smejala nad pustolovščino. On jo je peljal k svoji materi v gozdarsko hišo. Skrbna mati se je nemalo prestrašila, ko je zagledala postavi, od katerih je curljalo, nato je pa kar najhitreje poskrbela suhih oblačil.

Vse popoldne sta tedaj sedela v gozdu pred hišico ter se smejala. Ona je razpletla svoje težke lase, da bi jih posušila na soncu. Marcel pa si je skozi to kopreno hotel ogledati svet in, če je govoril z njo, tedaj je bil zmeraj eden ali drugi njen koder ovil okoli svoje roke.

Mati si ni mogla odreči, da ne bi zlikala Mamkine obleke; ali zmerom znova je skrbno pogledala skozi vrata.

Kako hitro je bil takrat prišel večer! Mamka je komaj mislila na to, da pojde domov. Toda morala je iti. Marcel jo je spremljal, da ne bi zgrešila pota. Za roko jo je držal in nič ni govoril. Če so se pa njune oči srečale, sta se oba rahlo smejala in sramežljivo.

ne vidi! Zato poje, poje o fantu, ki s koso na rami vriska v mladi svet, pa o dekletu, ki nageljne trga...

Sedaj je zopet sama! Z mehko, toplo lepoto, ki jo je vtila v duše njena pesem, so njeni prijatelji odšli k počitku. Emica sama pri sebi premišljuje o Viktorju: nekaj je prisegal:

„Emica, pa če res nikoli več ne ugledaš božjega sonca, ne bodi žalostna, jaz ti ga bom pripravil, pri meni ga boš našla!“ — Zdaj pa je zvedela: „Viktor se je poročil!“ Da, slutila je in ni mogla pričakovati drugega. Pa vendar! Danes se je v njej zrušil zadnji ostanek tistega velikega in lepega, kar je ljubosumno čuvala zase. Dobro, da je sama v veliki sobi, ki služi čez dan za obednico. Zdaj vrže roke čez citre in zaihti:

„Viktor, nezvesti, zakaj si mi vzel še to malo sonca?“

Emica, nesrečna, od tisočih z žalostjo in večno temo zaznamovana, čemu jočeš? Nisi slišala, ko so ga ljudje poučevali:

„Kaj boš s slepo ženo, bodi pameten!“

Drugi dan je za las podoben včerajšnjemu, temen in dolg, le da je našel Emico s temnejšimi in globljimi sencami pod ugaslimi očmi. Zdaj je vstala, da se napravi. Ogrne pust, siv bolniški plašč in popravi mehke črne kodre, ki silijo prek belega dekliškega čela. Tipaje poišče ob steni oltarček z Marijinim kipom. Nič se danes ne pokriža, nič ne moli zdravamarije, le strašen krik vere se utrga iz tega ubitega, zlomljenega srca:

„Samo tebe še imam, Mati! Ti se me usmili!“

Za dobro voljo

Pred sodiščem. — Sodnik: Zakaj ste mu ukradli violino, ko vendar ne znate igrati? — Obtoženec: „Zato, ker tudi on ni znal!“

Dokaz ljubezni. — Mož: Draga moja, kdaj si spoznala, da me ljubiš? — Žena: „Tedaj, ko sem opazila, da me jezi, če so ljudje rekli, da si tepec!“

Ne posojaj! — „Kdaj mi boš pa vrnil pet tisoč? In kako si mi zatrjeval, da si jih izposojaš za kratko dobo!“ — „Saj te nisem nalagal! Dva dni — pa jih ni bilo več!“

Svojevrstna zabava. — „Zakaj tolčeš po čebričku?“ vpraša mama nadobudnega sinčka. — „Bratcu delam kratek čas.“ — „Kje pa je on?“ — „Pod čebričkom!“

Pred sodnikom. — „Ste bili že kdaj kaznovani?“ — „Da!“ — „Zaradi česa?“ — „Z glavo sem udaril ob zid.“ — „No, in kaj zato?“ — „Glava ni bila moja!“

Ko so bile prve vaške hiše vidne s svojimi rdečimi lučicami, sta oba obstala. Okoli njiju so cvrčali murenčki, kresnice so plesale pod zvezdami in lipa ob poti ju je ovila v plašč prijetne vonjave in sinjih senc.

„Mamka, ljuba mala Mamka, kajne, da sva si dobra in da se imava rada?“

Nič ni mogla odgovoriti. Bilo je preveč slovesno v nji in zdelo se ji je, kakor da bi vse poslušalo njene neokretne besede. Samo pritisnila je svoja lica na njegov obraz.

Poljubil jo je na usta in nežno rekel: „Mala Mamka, kdaj bova obhajala ženitnino?“

„Nikoli, lovec, zakaj oče ti je ne da. On jo bolj potrebuje kakor ti!“

„Pojdi,“ ji je dejal, „če nas moreš zapustiti s tremi otroki in z zadolženim gospodarstvom! Pojdi k svojemu lovcu, ki mora sam skrbeti za mater in brate in sestre.“

Mali brat je krčevito jokal in rjul v svoji postelji, druga dva nista hotela jesti, oče ni hotel nič več živeti.

Mamka je ostala na svoji postojanki kakor hraber vojščak, spet si je nadela zavijačo, opasala se s predpasnikom ter je z obema rokama držala in krotila svoje ubogo srce.

Leta so pretekla. Lovec se ni bil oženil; tudi on je delal in se trudil za svojo družino, za domače.

Na kmečkem posestvu je šlo bolje; stari oče je bil zadovoljen; kadar je bil pospravil žetev v skedenj ali prodal tele, je imel navado reči:

„Otroci, povem vam... zemlja, zemlja — samo to je!“ (Dalje)

JUŽNA TIROLSKA ZOPET PRED OZN

(Nadaljevanje s 1. strani)

skemu kolegu in odločno zavrnil njegove navedbe in trditve kakor tudi italijanske pogoje, kdo sme oz. ne sme biti v avstrijski delegaciji za južnotirolska pogajanja.

Šeststoletnica Tirolske

Zadnje dni prejšnjega tedna je tirolska dežela praznovala 600-letnico pripadnosti k Avstriji (oz. Habsburžanom), kateri jo je odstopila Bavarska po Margareti Maultasch.

To važno obletnico so obhajali z različnimi prireditvami in razstavami, višek proslave pa je bil preteklo nedeljo v Innsbrucku. Izmed vidnih in odličnih udeležencev naj omenimo držav. predsednika dr. Schärfa, zveznega kanclerja dr. Gorbacha in predsednika parlamenta dr. Maleta. Nadalje so bili navzoči južnotirolski deželni glavar dr. Maniago in bavarski ministrski predsednik Goppel. On je kot darilo Bavarske ob tej priliki poklonil Tirolski izvirno darilno listino Margarete Maultasch.

Na proslavi, ki se je udeležilo nad 25 tisoč ljudi, med njimi precej iz Južne Tirolske, so številni slavnostni govorniki — kot prvi drž. predsednik dr. Schärf — omenjali tudi nerešen problem Južne Tirolske, pri čemer so poslušalci burno zahtevali: „Svobodo Južni Tirolski!“ Proslava je potekla brez kakršnih koli spopadov.

V Alžiru ponovni nemiri

V alžirskem mestu Tizi Ouzou v pokrajini Kabylei so preteklo nedeljo Berberi priredili velike protestne demonstracije proti alžirskemu predsedniku Ben Belli in njegovemu režimu.

Prebivalci pokrajine Kabylei, v glavnem Berberi, so pokazali svojo nezadovoljnost že ob priliki nedavnih volitev Ben Belle za predsednika s tem, da so jih bojkotirali. Ustanovili so tudi svojo stranko, imenovano „Fronta socialističnih sil“ (FFS). Protestnega zborovanja se je udeležil tudi tamkajšnji vojaški poveljnik polkovnik Mohand ou el Hadj.

Scha-Mo tudi v Celovcu

Dobro poznana beljaška modna veletrgovina Scharschön & Moser bo od danes naprej tudi v Celovcu imela svojo prodajalno.

Že dalj časa so bila pogajanja med staro celovško renomirano modno trgovino A. Preis na vogalu Wiener Gasse — Alter Platz in Scha-Mo glede prepustitve trgovskih lokalov oz. celotne zgradbe. Letos poleti je le prišlo do sporazuma, nakar se je tvrdka Scharschön & Moser z vso energijo lotila preurejevanja in prezidavanja lokalov. Pri tem se ni ustrašila nikakih materialnih ovir oziroma stroškov, ker njen cilj je: kupujočo stranko v vsakem oziru zadovoljiti.

V novo preurejeni trgovski hiši bo v pritličju prodaja perila, nogavic in pletenin, v 1. nadstropju za damske obleke, v 2. nadstropju za moške obleke, v mansardnih prostorih pa bodo lastne delavnice in krojačnice za moške obleke po meri.

Tvrdka Scharschön & Moser je pričela v Beljaku obratovati že l. 1920 in se je pod umnim in podjetnim vodstvom vedno bolj razvijala — posebno še po drugi svetovni vojni, tako da je bilo možno l. 1955 premestiti svoj trgovski obrat v 7-nadstropno trgovsko hišo, ki je v velik okras beljaškemu mestu. — V Celovcu je pričela s prezidavo v letošnjem juliju, ta teden pa je že otvoritev, ki je pod geslom „Dan odprtih vrat“, kajti vsakdo si bo lahko ogledal novo trgovino, eno najmodernejših celovških modnih hiš, ne da bi mu bilo treba kaj kupiti.

Da bi tvrdka Scha-Mo bolje seznanila občinstvo s svojo bogato zalogo, bo priredila 12. in 18. oktobra v Beljaku (Parkhotel), 13. oktobra pa v Celovcu (Koncertni dom) — modno revijo.

Filmska ocena

Bistrica v Rožu. — Sobota, 5. 10.: Die Jungfrauenquelle (IVb). (Srednjeveška legenda iz Švedske. Na poti v cerkev posilijo hudobneži mlado dekle in jo potem ubijejo. Njen oče jo potem krvavo maščuje. Za odrasle z resnim premislekom.) — Nedelja, 6. 10.: Ramona (III). (Nemški radijski film z mnogimi popevkami.) — Sreda, 9. 10.: Gier nach Blut (IVa). (Ameriški pisatelj hoče napraviti konec krvavim običajem domačinov na

Haiti in pride sam v nevarnost. Neokusen film za odrasle s premislekom.)

Dobrla ves. — Sobota, 5. 10. in nedelja, 6. 10.: Die Liebe ist ein seltsames Spiel (III). (Ljubezenska zgodba med kraljevim sinom in malo plemkinjo.)

Sinča ves. — Petek in sobota, 4. in 5. 10.: Ich war ein häßliches Mädchen (IV)! (Komedija o ljubezni dekleta do nadutega filmskega igralca.) — Nedelja in ponedeljek, 6. in 7. 10.: Chinastory (IV). (Katoliška misijonska postaja na Kitajskem se mora leta

Šivalni stroji znamk: Gritzner, Rast & Gasser in Jax — najnovejši izdelki — popolnoma avtomatični Zick-zack-šivalni stroji so ponos gospodinj in šivilje, kateri jim olajšajo in skrajšajo delo. Naročite si ga takoj v strokovni trgovini šivalnih strojev:

JOHAN LOMŠEK

Št. Lipš, Tihoja 2, P. Dobrla ves — Eberndorf, Telefon 247.

Zahtevajte cenik. — Ugodni plačilni pogoji.

1949 umakniti pred rdečim terorjem. Film podaja nekatera verska vprašanja v nepravem smislu.) — Sreda in četrtek, 9. in 10. 10.: Rififi bei den Frauen (V). Vlom v neko banko prepreči neka druga sovražna zločinska tolpa. Radi brezobzirne podlosti vseh udeležencev film odsvetujemo.)

Pliberk. — Sobota in nedelja, 5. in 6. 10. Ein Stern fällt vom Himmel (IIa). Umetna drsalka, ki je že odstopila, reši neko revijo na ledu s tem, da se zaljubi v mladega moža, ki tam sodeluje.) — Torek, 8. 10.: Ein Mann geht seinen Weg (IV). (Kriminalni film.) — Četrtek, 10. 10.: Insel der Frauen (VI). (Neokusen francoski film o nekem malomeščanu na „otoku nagih“. Brez vsake vrednosti in smisla. Film odsvetujemo!)

Št. Jakob v Rožu. — Sobota, 5. 10.: Lebensborn (IVb). (Nemški film o nacističnih domovih, kjer so fantje in dekleta skleпали zakon po dednih vidikih. Za odrasle z resnim premislekom!) — Nedelja, 6. 10.: Drei weiße Birken (III). (Domovinski film z mnogimi popevkami.) — Sreda, 9. 10.: Die Frau des Hochwildjägers (IVa). (Divjeromantični dogodki v jugoslovanskih gorah. Lepi naravni posnetki. Vsebinsko pa nezadovoljiv film.)

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

SOBOTA, 5. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.25 Na dom obujaš mi spomin... — NEDELJA, 6. 10.: 7.30 Duhovni nagovor. — 8.00 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 7. 10. 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Kar po domače... 10 minut za športnike. — 18.00 Za naše male poslušalce. — TOREK, 8. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Bolje je paziti kot zdraviti se: Zdravljenje z grozljem. — SREDA, 9. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 10. 10.: 14.15 Singl-aner's karntische Liedle — Zapijmo koroško pesem... — PETEK, 11. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. — Za staro in mlado za ples in zabavo... — SOBOTA, 12. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 13. 10.: 7.30 Duhovni nagovor. — 8.00 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

MALA OGLASA

Volnene pletenine, ne več porabne, zamenjamo za novo volno. Vzorce in doplačilne pogoje vam pošlje: TIROLER HAUSWOLLE, Wien V., Eiblriedergasse 50.

V lepi centralni legi okraja Velikovec je naprodaj kmečka hiša, novozgrajena, 9 stanovanjskih prostorov, podkletena, z vodovodom, ter novo gospodarsko poslopje s ca 2 ha arondiranega zemljišča za 295.000.— šil. ter stara kmečka hiša z novo streho, 11x14, 2.000 m² zemljišča, za 110.000.— šil. — Pišite pod št. „252.951“ na ÖWG, Klagenfurt.

Najnovejše kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje, gospodinjske potrebnosti

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

MODNA HIŠA

Klagenfurt, Alter Platz 2

ODPRTA!

Pritličje: Perilo, nogavice, pletenine za dame in gospode

1. nadstropje: Oddelek za dame - obleke, kostimi, plašči

2. nadstropje: Oddelek za gospode - obleke, suknjiči, hlače, plašči in obleke po meri

Naše geslo:

- Kvaliteta
- Izbira
- Cenenost

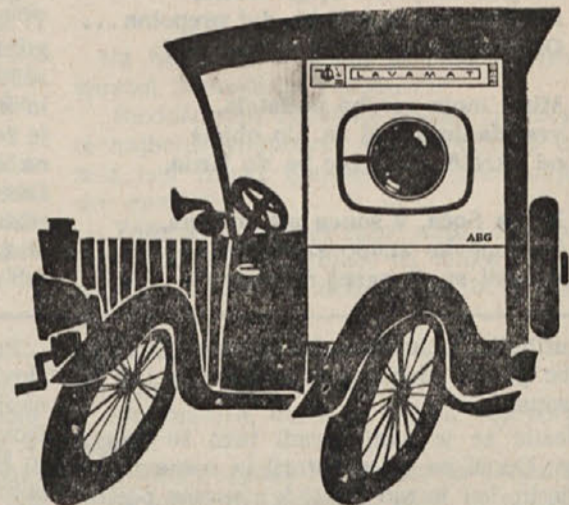
Scharschön
VILLACH
KLAGENFURT & Moser

LAVAMAT

VORFÜHRUNG
ZU HAUSE

21. Okt. - 6. Nov. 1963

Wenn Sie sich für den LAVAMAT interessieren, dann verständigen Sie doch bitte Ihren Fachhändler. Pünktlich zum vereinbarten Termin erscheint der AEG-Vorführwagen zu einer Waschvorführung - auf Wunsch auch mit Ihrer Wäsche! Natürlich kostenlos und unverbindlich! Sie können sich dann ganz in Ruhe von den vielen Vorzügen des AEG-Vollautomaten LAVAMAT überzeugen.

Der AEG-LAVAMAT »nova« - im neuen Stil - ist überall frei aufstellbar. Deshalb ist er der ideale Waschvollautomat für die Etagenwohnung. Jeden Wasseranschluß und-abfluß können Sie für den LAVAMAT »nova« verwenden. Weitere wesentliche Vorzüge: sechsfach aktive Arbeitsweise nach dem Zwei-Laugen-Verfahren, Waschmitteleinspülung, abdeckbare Vorderfront, Wählautomatik, ÖVE-geprüft - daher höchste elektrische Sicherheit.

Der beste Rat: ein LAVAMAT

AEG